

Duiding Monitor OSB 2015

Onderstaande punten betreffen de duiding van Forum Standaardisatie op de jaarlijkse Monitor Open standaardenbeleid (OSB) 2015, welke is uitgevoerd door ICTU¹:

Aanbestedingen

Onderzocht zijn aanbestedingen van overheidsorganisaties in de tweede helft van 2014 en de eerste helft van 2015. Op dat vlak is afgelopen jaar een flinke sprong gemaakt:

- In 71% van de aanbestedingen is gevraagd om standaarden van de verplichte lijst (was 41%)
- In 21% van de aanbestedingen is gevraagd om alle relevante standaarden (was 14%)
- In 50% van de aanbestedingen is naar tenminste een deel van de relevante standaarden gevraagd (was 28%)

Gelet op de motie Oosenbrug/Gesthuizen dat *alle* aanbestedingen vanaf eind 2015 aan het pas-toe-of-leg-uit beleid moeten voldoen doen, is het zaak deze flinke verbetering vast te houden, en door te zetten.

Standaarden in Voorzieningen

Ook bij het onderzoek naar voorzieningen is er sprake van duidelijke vooruitgang:

- Vrijwel alle voorzieningen hebben t.o.v. voorgaande monitor vooruitgang geboekt.
- Positieve uitschieters zijn: DigiD Machtigen, MijnOverheid en eHerkenning.
- Van de 12 voorzieningen die aan alle standaarden voldoen zijn er 11 een GDI voorziening.

Gebruiksgegevens standaarden

Gebruiksgegevens zijn nog steeds niet altijd eenvoudige te achterhalen, maar toch zijn er een paar trends waarneembaar:

- Vier standaarden laten een flinke groei zien van 10% of meer : Digikoppeling, DNSSEC, DKIM en SAML
- Vier standaarden worden op brede schaal door overheden gebruikt: STuF, Digikoppeling, e- factureren (SMEF) en EML_NL
- Het gebruik van een aantal standaarden is het gebruik nog aan te lage kant. Met name Ipv6 blijft achter.

Adoptiemaatregelen 2016 en 2017

N.a.v. de resultaten van de Monitor OSB 2015, komt Forum Standaardisatie tot de volgende adoptieactiviteiten voor de periode 2016-2017:

1. Tooling en ondersteuning
 - a. Beslisboom open standaarden
 - b. Handreiking inkoop van ict producten en -diensten (specifieke bestekteksten)
 - c. Helpdesk voor selecteren en uitvragen open standaarden
2. Prioritering in accountmanagerschap
3. Prioritering van de informatie veiligheid standaarden
 - a. Halfjaarlijkse meting van de vorderingen rond de adoptie van informatieveiligheid standaarden incl. bespreking in Nationaal Beraad
 - b. Verplichtingsmogelijkheid nader te bepalen standaarden, en vormgeving toezicht en handhaving wordt gezien in kader van de handhavinginstrumenten in het wetgevingstraject GDI
 - c. Onderzoeken mogelijkheid opname in ARBIT en model gemeentelijke ICT-inkoop voorwaarden
4. Adoptie via de band van de leveranciers (o.a. leveranciersmanifest)
5. Adoptie via de band van key players (bottlenecks in kaart brengen)

¹ Zie voor de volledige Monitor Open Standaardenbeleid 2015:

<https://www.forumstandaardisatie.nl/sites/default/files/NB/2016/0202/Monitor-OSb-2015-Definitief-PDFversie.pdf>

Toelichting Adoptie maatregelen 2016 en 2017

De monitor 2015 vormt aanleiding om de reeds ingezette adoptiekoers aangescherpt voort te zetten. Deze aangescherpte koers is vastgesteld door het Forum Standaardisatie² en komt terug in het werkplan 2016. Hoofdpunten voor deze koers zijn:

1. Tooling en ondersteuning

Forum Standaardisatie werkt momenteel aan twee tools:

- *Beslisboom open standaarden*

Uit gesprekken met aanbesteders blijkt dat het niet altijd eenvoudig is om op basis van het verplichte toepassingsgebied van de standaard, te beoordelen of de standaard relevant is bij een specifieke aanbesteding. De beslisboom open standaarden helpt gebruikers aan de hand van een aantal eenvoudige vragen inzichtelijk te krijgen welke standaarden voor die specifieke aanbesteding uitgevraagd dienen te worden.

- *Handreiking inkoop van ict producten en diensten (bestekteksten)*

Forum Standaardisatie zal begin 2016 bovenstaande handreiking lanceren. De handreiking bevat complete bestekteksten voor de standaarden op de 'pas toe of leg uit' -lijst. Daarnaast zijn deze teksten onderverdeeld in makkelijker herkenbare domeinen en verbonden aan de gangbare aanduiding van de verschillende inkoopcategorieën (de zogenaamde CPV codes).

Helpdesk voor selecteren en uitvragen van open standaarden

Forum standaardisatie zal een helpdeskfunctie inrichten met een generiek mailadres en telefoonnummer (bijv. 0800-standaard) waar architecten en inkopers terecht kunnen met vragen over de toepassing van de standaarden van de 'pas toe of leg uit' lijst.

Acties voor 2016:

- Afronden handreiking/bestekteksten
- Testen beslisboom standaarden met doelgroepen (via NORA en Pianoo)
- Afronden en publiceren beslisboom
- Beslisboom gebruiken bij Monitor OSB 2016
- Verspreiden handreiking inkoop via inkoop-kenniscentra (KOOPI, Pianoo)
- Houden van meerdere kennissessies m.b.t. inkoop van open standaarden
- Bij de nieuwe versie/update koppeling maken met het afwegingskader van FHIR
- Analyse verschillende I-plannen van Ministeries en Uitvoerders voor pro-actief advies.

2. Prioritering en accountmanagerschap

Bureau Forum Standaardisatie werkt sinds 2015 met accountmanagers die ieder verantwoordelijk zijn voor een selectie van de standaarden op de 'pas toe of leg uit' lijst.

Niet alle standaarden hebben dezelfde prioriteit. Voor 2016-2017 hebben Forum en Nationaal beraad besloten primair in te zetten op de versnelde adoptie van tenminste de informatiebeveiligingsstandaarden. Voor die standaarden geldt dat aanvullend op het pas toe of leg uit regime een adoptie-impuls wordt afgesproken, en het Forum Standaardisatie zich extra inzet voor de promotie en adoptie van die standaarden.

Acties voor 2016

² Forumvergadering van 16 december 2015. Zie: <https://www.forumstandaardisatie.nl/sites/default/files/FS/2015/1216/FS-20151216.01A-Agenda-Forum-Standaardisatie-16-december-2015-versie-2.pdf>

- Accountmanagers van die standaarden worden vrij-gespeeld van andere taken, zodat zij zich kunnen richten op die standaarden die conform besluitvorming in het Nationaal Beraad in 2016 en 2017 prioriteit hebben.

3. Prioritering informatie veiligheid standaarden

Het tempo van de adoptie van informatie veiligheid standaarden wordt halfjaarlijks gemeten. Dit gelet op het belang van deze standaarden, en de afspraak in het Nationaal Beraad van 18 mei 2015 dat de Digicommissaris partijen in het Nationaal Beraad zal aanspreken wanneer het tempo onvoldoende blijkt.

1. Ten aanzien van de adoptie van informatieveiligheid standaarden wordt halfjaarlijks gemeten. Die meting wordt besproken in het Nationaal Beraad.
2. De vormgeving van toezicht en handhaving op de implementatie van standaarden en voorzieningen wordt gezien in het wetgevingstraject Wet GDI (in het kader van de handhavinginstrumenten in die wet).

Wetgevingsproject

Naast bovengenoemde Wet GDI is het wellicht ook mogelijk om open standaarden op te laten nemen in de nieuwe ARBIT. In 2016 zal Forum Standaardisatie hierop inzetten.

Acties voor 2016

- Afstemmen taken/verantwoordelijkheden met overige gremia zoals het NCDO, de RijksCIO, het DIO & KING
- Open standaarden pluggen in ARBIT

4. Adoptie via de band van de leveranciers

De lijst met 'pas toe of leg uit' –standaarden is weliswaar verplicht voor overheden, maar zij zijn grotendeels afhankelijk van leveranciers voor het implementeren van de standaarden. Daarom zet Forum Standaardisatie de komende jaren extra in op het betrekken van leveranciers bij het open standaarden beleid. Als start hiervan hebben ruim veertig leveranciers het nieuwe leveranciersmanifest open standaarden ondertekend en is met deze leveranciers afgesproken dat Forum Standaardisatie hen betreft bij onderzoeken en adviezen m.b.t. standaarden in het domein waar zij actief zijn.

Acties voor 2016

- Structureel betrekken leveranciers bij standaardtoetsen, samenhangonderzoeken en interoperabiliteitsverkenningen.
- Aantal leveranciers dat het Leveranciersmanifest heeft ondertekend tenminste verdubbelen.

5. Adoptie via de band van key players.

Uit de Monitor 2015 blijkt dat een aantal voorzieningen voor de toepassing van standaarden afhankelijk zijn van een andere partij in de keten waar de voorziening deel van uitmaakt. Daarnaast geldt voor een aantal standaarden dat het gebruik van die standaard enorm kan toenemen door bij één of enkele partijen de standaard toe te passen (denk aan SSC-ICT, Logius, DICTU en Dienst Publiek en communicatie van Min. AZ). Bureau Forum Standaardisatie zal erop inzetten dat in 2016-2017 ook de key players de standaarden toepassen, omdat hiermee het adoptievolume significant verhoogd kan worden.

Acties voor 2016

- Uitvoeren inventarisatie naar adoptie-bottlenecks op organisatieniveau.
- Deze organisaties daarop aanspreken via de daarvoor geldende gremia (bijv CTO-raad)
- Borgen dat in ontwikkeling zijnde Rijks-interoperabiliteitskader de verplichte standaarden worden meegenomen.

OPEN STANDAARDENBELEID

AANBESTEDINGEN 2015

METING JULI 2014 - JUNI 2015

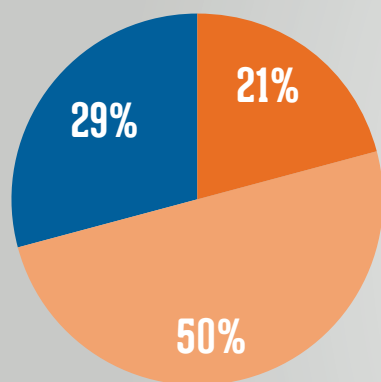
AANBESTEDINGEN

2015 48 aanbestedingen / 210 keer was een open standaard relevant

2014 51 aanbestedingen / 192 keer was een open standaard relevant

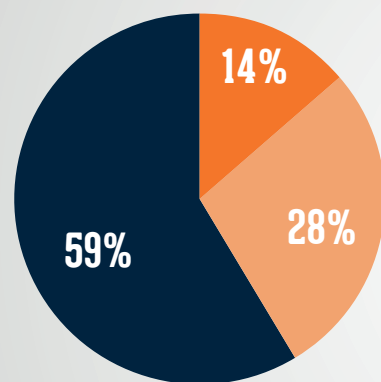
OPEN STANDAARDEN GEVRAAGD IN AANBESTEDINGEN

MONITOR 2015

21% volledig uitgevraagd
50% deels uitgevraagd
29% niet uitgevraagd

MONITOR 2014

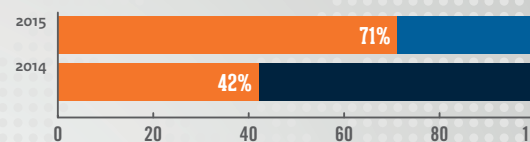

14% volledig uitgevraagd
28% deels uitgevraagd
59% niet uitgevraagd

alles
deels
niets

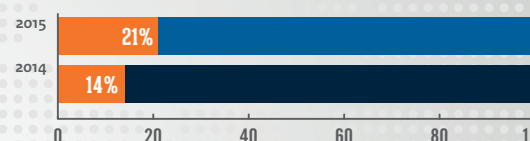
BELANGRIJKSTE BEVINDINGEN

1 STANDAARDEN GEVRAAGD

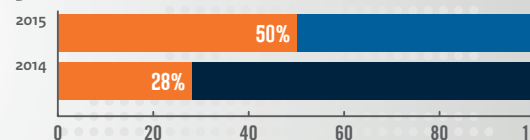
↑ 73%

2 ALLE RELEVANTE STANDAARDEN GEVRAAGD

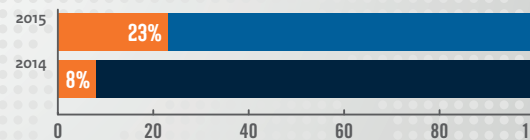
↑ 50%

3 DEEL RELEVANTE STANDAARDEN GEVRAAGD

↑ 79%

4 TENMINSTE CRUCIALE STANDAARDEN GEVRAAGD

↑ 187%

EXCEPTIONELE GROEI GEBRUIK VAN VIER OPEN STANDAARDEN

DIGIKOPPELING

2015 58%
2014 29%

DNSSEC

2015 25%
2014 10%

DKIM

2015 22%
2014 n.v.t.

SAML

2015 25%
2014 15%

AANTAL VERPLICHTE OPEN STANDAARDEN

2015 38

2014 34

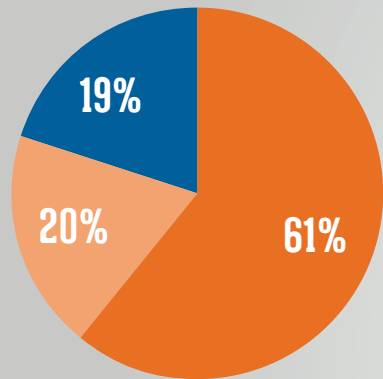
OPEN STANDAARDENBELEID

CENTRALE VOORZIENINGEN 2015

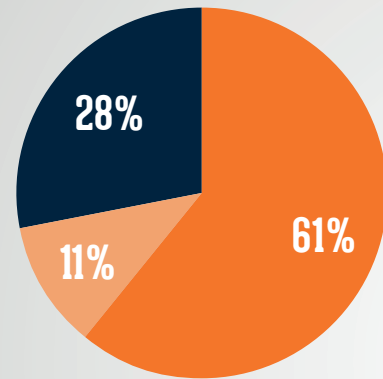
METING JULI 2014 - JUNI 2015

STANDAARDEN TOEGEPAST IN VOORZIENINGEN

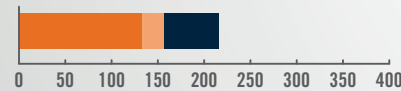
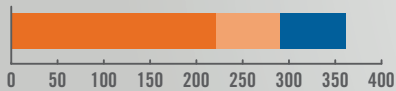
MONITOR 2015

MONITOR 2014

alles
deels
niets

volledig toegepast	221 (61%)
deels toegepast	69 (19%)
niet toegepast	71 (20%)
TOTAAL	361

volledig toegepast	132 (61%)
deels toegepast	24 (11%)
niet toegepast	60 (28%)
TOTAAL	216

STANDAARDEN PER VOORZIENING

VOORZIENING	AANTAL STANDAARDEN	Percentage
eHerkenning	9/9	100%
BRI (inkomen)	5/5	100%
Stelselcatalogus	5/5	100%
OT2010	10/11	91%
DigiD	8/9	89%
DigiD Machtigen	6/7	86%
Rijksoverheid.nl	13/16	81%
Berichtenbox Bedrijven	8/11	73%

- Per voorziening gemiddeld 9 Open Standaarden relevant
- 12 van de 40 voorzieningen voldoen aan alle relevante standaarden of hebben concrete plannen hier op korte termijn aan te voldoen
- Generieke Digitale Infrastructuur bestaat uit 29 voorzieningen
- 25 van de standaarden op de lijst van verplichte open standaarden zijn relevant voor de getoetste voorzieningen

Monitor Open standaardenbeleid - rapportage 2015

De toepassing van open standaarden bij aanbestedingen (juli 2014-juni 2015) en in centrale voorzieningen (zomer 2015) en gebruiksgegevens van open standaarden (zomer 2015)

Auteur Jaap Korpel & Joost Vreuls

Documentnr

Versie Versie 1.0 / Definitief

Datum 9-12-2015

Omvang 130 pagina's

1. Managementsamenvatting

In opdracht van het Bureau Forum Standaardisatie en het ministerie van Economische Zaken voert ICTU jaarlijks de Monitor Open standaardenbeleid uit. Voor u ligt de rapportage die betrekking heeft op de periode juli 2014 t/m juni 2015 ('pas toe of leg uit' bij feitelijke aanbestedingen), respectievelijk de situatie in de zomer van 2015 (gebruiksgegevens van open standaarden en toepassing van open standaarden via generieke voorzieningen).

Open standaardenbeleid (H2)

Het open standaardenbeleid is gericht op het vergroten van de interoperabiliteit en van de leveranciers-onafhankelijkheid voor de publieke sector, waardoor een kwalitatief hoogwaardige en tegelijk kostenefficiënte informatie-uitwisseling mogelijk wordt gemaakt. Voor de Nederlandse overheid zijn open standaarden de norm: voor de gehele (semi-)publieke sector geldt sinds 2009 een 'pas toe of leg uit'-regime. Meer informatie over de beleidscontext is te vinden in hoofdstuk 2.

Open standaarden voor 'pas toe of leg uit'

Er zijn veel open standaarden en een groot deel daarvan wordt ook in de publieke sector breed toegepast¹. Voor een aantal open standaarden is een extra stimulans gerechtvaardigd: open standaarden die sterk bijdragen aan het vergroten van de interoperabiliteit en de leveranciers-onafhankelijkheid voor de publieke sector en waarvoor breed draagvlak bestaat, maar die op dit moment nog niet breed geadopteerd zijn. Deze worden, na een zorgvuldige toetsing, door het College en Forum Standaardisatie op de lijst voor 'pas toe of leg uit' geplaatst. Op deze open standaarden (zomer 2015 waren dit er 38) is het 'pas toe of leg uit'-regime van toepassing.

Monitor Open standaardenbeleid

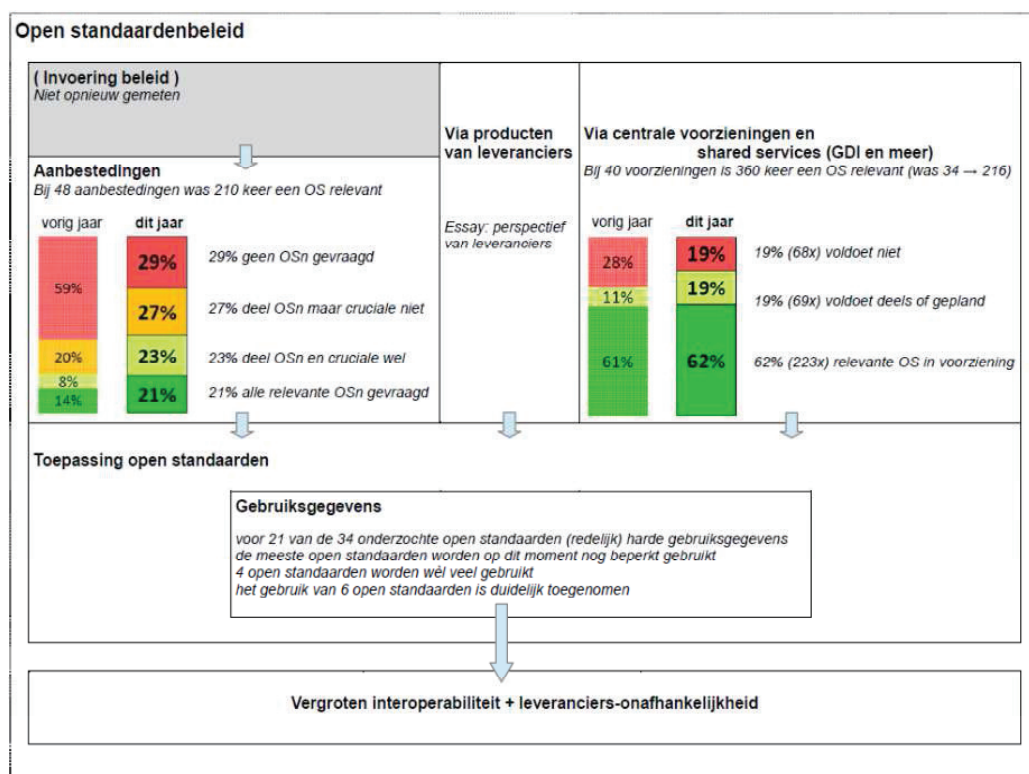
De Monitor Open standaardenbeleid is gebaseerd op gegevens uit een aantal bronnen:

- onderzoek naar gebruiksgegevens van open standaarden, aangevuld met een korte enquête onder beheerorganisaties over hun activiteiten;
- onderzoek naar de toepassing van open standaarden bij een groot aantal voorzieningen, aangevuld met een essay over het perspectief van leveranciers²;
- onderzoek van 'pas toe of leg uit' bij feitelijke aanbestedingen in 2014/2015, aangevuld met bevindingen uit enkele gesprekken met aanbestedende partijen.

Samen bieden deze bronnen een beeld van de voortgang van het open standaardenbeleid. In de onderstaande figuur is de samenhang tussen de deelonderzoeken weergegeven, met enkele van de voornaamste bevindingen.

¹ Het open standaardenbeleid gaat er van uit, dat overheden en andere organisaties in de publieke sector uit zichzelf de 'gangbare' open standaarden toepassen. Zie de 'lijst met gangbare open standaarden' van het Forum Standaardisatie. De toepassing van deze 'gangbare' open standaarden wordt voor deze monitor niet onderzocht.

² De Monitor Open standaardenbeleid richt zich alleen op het toepassen van de open standaarden van de lijst voor 'pas toe of leg uit' door deze voorzieningen. Daarin verschilt deze monitor van de Monitor GDI, waarin het gebruik van de verschillende GDI-voorzieningen zelf centraal staat.

Het onderzoek van feitelijke aanbestedingen laat dit jaar een opvallende verbetering zien: bij aanbestedingen is veel vaker gevraagd om alle relevante open standaarden (21%) of tenminste om de cruciale standaarden (23%). Samen is dat 44%, twee keer zo vaak als vorig jaar (22%). Het aantal aanbestedingen waarbij helemaal niet om open standaarden gevraagd werd is bovendien sterk gedaald (van 59% vorig jaar tot 29% dit jaar). Deze opvallende verbeteringen ten opzichte van de metingen in de voorgaande jaren³ doen zich bij Rijk en uitvoeringsorganisaties voor, maar ook bij gemeenten, provincies en waterschappen. In iets meer dan de helft van de gevallen (56%, vorig jaar nog 79%) werd echter niet of niet om alle cruciale open standaarden gevraagd. Van 'leg uit' (verantwoording van de redenen om dat bewust niet te doen) is in 2014, net als in 2013, nauwelijks sprake geweest.

Het 'pas toe of leg uit'-principe heeft betrekking op aanbestedingen, en daarmee alleen op de uitbreiding of vernieuwing van de ICT en alleen op de opdrachten die de betreffende organisatie zelf verstrekt. Daarnaast maken overheden op grote schaal en in toenemende mate gebruik van generieke voorzieningen (shared services, I-voorzieningen, basisregistraties etc.). Een belangrijk deel daarvan blijkt te voldoen aan de relevante open standaarden, en de mate waarin voorzieningen voldoen aan relevante open standaarden neemt bovendien toe. Van alle 360 gevallen waarbij een open standaard voor een voorziening relevant was, voldoet in 62% de voorziening daar aan (vorig jaar 61%). Het aantal gevallen waarin de voorziening deels aan de standaard voldoet of daarvoor concrete plannen heeft is duidelijk gestegen: van 11% vorig jaar naar 19% dit jaar. Overheden voldoen op deze manier, soms mogelijk zonder het te weten, voor dat deel van hun ICT aan open standaarden.

³ Zie o.a. *Monitor Het Open standaardenbeleid in 2013* (11 december 2014) en *Monitor Het Open standaardenbeleid in 2012* (19 december 2013).

Het resultaat van open standaardenbeleid, aanbestedingen en toepassing van generieke voorzieningen zou (uiteindelijk) terug te zien moeten zijn in de gebruiksgegevens van open standaarden. Dergelijke gegevens zijn helaas slechts in beperkte mate voorhanden. Enkele open standaarden blijken breder toegepast te worden, bij verschillende open standaarden is het gebruik nog beperkt. Bij een aantal open standaarden is wel een duidelijke groei van het gebruik te zien. Hierbij dient bedacht te worden, dat een open standaard op de lijst geplaatst wordt omdat het gebruik een extra stimulans nodig heeft. Het is dus logisch dat het gebruik aanvankelijk (nog) beperkt is en (hopelijk) vervolgens in een aantal jaren geleidelijk toeneemt.

In het vervolg van dit hoofdstuk worden de voornaamste bevindingen per deelonderzoek kort samengevat. De positieve bevindingen hebben een groen blokje, de minder positieve oranje.

Gebruiksgegevens van een aantal open standaarden (H3)

Het uiteindelijk doel van het open standaardenbeleid is brede adoptie van de open standaarden van de lijst voor 'pas toe of leg uit' - daar waar deze van toepassing zijn - door alle overheden en andere organisaties in de publieke sector. Het is daarom interessant om te weten in welke mate deze open standaarden daadwerkelijk worden gebruikt.

Dergelijke gebruiksgegevens zijn niet in alle gevallen eenvoudig te verzamelen. Voor 21 open standaarden van de lijst bleek dat wèl mogelijk, op één van de volgende manieren:

- door met behulp van *internet.nl* na te gaan in hoeverre domeinnamen van overheden aan de standaard voldoen: DKIM, DNSSEC, IPv6 en TLS;
- door (met Google) na te gaan hoeveel ODF- en PDF-documenten⁴ op websites van overheden te vinden zijn;
- door gebruik te maken van een openbaar register: op de site van Stichting drempelvrij.nl staat een overzicht van alle websites die voldoen aan de Webrichtlijnen;
- door gegevens op te vragen bij de betreffende beheerorganisaties: dit leverde gegevens of meer globale informatie op voor de meeste andere onderzochte open standaarden.

De gebruiksgegevens zijn verzameld in de zomer van 2015, met in grote lijnen de volgende uitkomsten.

	Over 21 van de 34 onderzochte ⁵ open standaarden zijn redelijk harde gebruiksgegevens gevonden. Voor de andere open standaarden moest genoeg genomen worden met meer globale informatie.
	Bij veel beheerorganisaties of anderszins bij open standaarden betrokken organisaties bestaat geen goed zicht op 'harde' gegevens over het gebruik door overheidsinstellingen.
	Voor enkele standaarden zijn plannen of initiatieven gesignaleerd voor een vorm van monitoring in de (nabije) toekomst.
	Vier open standaarden worden op redelijk brede schaal door overheden gebruikt: StUF (100%, respectievelijk 59% binnengemeentelijk), EMN_NL (alle gemeenten, rest volgt), Digikoppeling (58%) en e-Factureren (53% bij de rijksoverheid). Hoewel het aantal waarmerkdragers voor de Webrichtlijnen daalt (nu 5 à 10%), is de vervanging van v1 door v2 inmiddels duidelijk zichtbaar.

⁴ Het is niet mogelijk om daarbij onderscheid te maken tussen PDF/A-1, PDF/A-2, PDF1.7 en andere versies.

⁵ Niet onderzocht zijn: SKOS en SPF (sinds kort op de lijst) en JPEG en PNG (combinatie met ODF).

	Voorzover wel cijfers beschikbaar zijn blijkt bij een flink aantal andere standaarden het gebruik over het algemeen (nog) aan de lage kant te zijn, bijvoorbeeld bij IPv6, Webrichtlijnen, DKIM, ODF en TLS. Het gebruik blijft veelal achter bij eerder geprognostiseerd of gepland gebruik (voor zover dergelijke plannen ons bekend waren).
	Positief is de groei van het gebruik door overheden van vier standaarden: Digikoppeling (in twee jaar van 29% naar 58%), DNSSEC (in twee jaar van 10% naar 25%), DKIM (inmiddels 22%) en SAML (gestage groei, nu 25% resp. 15%). Daarnaast lijkt ook het gebruik van STOSAG en XBRL toe te nemen. Door het ontbreken van cijfers is voor de meeste standaarden geen vergelijking mogelijk met eerdere jaren.
	De implementatie van IPv6 verloopt nog steeds traag. Het aantal organisaties dat voor een deel van de functionaliteiten aan IPv6 voldoet is weliswaar licht gestegen, maar het aantal organisaties dat volledig voldoet is slechts enkele procenten en bovendien vergeleken met vorig jaar licht gedaald.
	Bij enkele standaarden is sprake van (beginnend) beleid in de richting van gerichte sturing op de aanbodkant (leveranciers). StUF vormt hiervan een mooi voorbeeld, met o.a. een testplatform voor leveranciers en de informatie over compliance aan standaarden in de GEMMA Softwarecatalogus.

Toepassing van open standaarden via generieke voorzieningen (H4)

Het toepassen van open standaarden is de verantwoordelijkheid van de afzonderlijke overheidsorganisaties. Maar voor een deel van hun informatiesystemen maken overheden gebruik van generieke voorzieningen (I-voorzieningen, shared services, NUP-bouwstenen etc.). Sommige daarvan worden overheidsbreed toegepast, andere vooral door de Rijksoverheid of juist door mede-overheden. Als daarin de relevante open standaarden zijn toegepast, leidt dat tot breder gebruik van open standaarden. Daarom is ook dit jaar onderzocht in hoeverre de belangrijkste voorzieningen (40 in totaal) voldoen aan de relevante open standaarden. Hiervoor zijn enerzijds 29 voorzieningen onderzocht die samen de GDI (Generieke Digitale Infrastructuur) vormen⁶, waaronder 6 voorzieningen die vorig jaar nog niet zijn onderzocht. Anderzijds zijn dit jaar ook de 11 (andere) voorzieningen die vorig jaar zijn onderzocht nogmaals onderzocht⁷.

	Voor veel voorzieningen blijkt een flink aantal standaarden relevant, gemiddeld 9 standaarden per voorziening. Van de 38 standaarden op de lijst voor 'pas toe of leg uit' zijn er 25 relevant voor één of meer generieke voorzieningen, per standaard gemiddeld relevant voor ruim 14 voorzieningen.
	De mate waarin voorzieningen aan de standaard (als die relevant is) voldoen is hoog: voor 17 van de 25 open standaarden geldt dat tenminste 80% van de voorzieningen aan die standaard voldoet. Een belangrijk deel van deze standaarden staat al vijf jaar of langer op de lijst. Alleen IPv4/IPv6 (42%) en CMIS (50%) scoren relatief laag.
	In de meeste gevallen voldoen de onderzochte voorzieningen aan (de meeste) daarvoor relevante open standaarden: aan 62% wordt voldaan, 19% voldoet deels of dit is gepland en in 19% van de gevallen wordt op dit moment (nog) niet voldaan aan een relevante open standaard. Uitgangspunt van het open standaardenbeleid is, dat aanpassing plaatsvindt op het moment dat een voorziening ontwikkeld, vernieuwd of vervangen wordt.

⁶ Niet onderzocht zijn: het eID-stelsel (moet nog worden ontwikkeld), BLAU, BGT en BRO (nog niet gerealiseerd) en NORA, en daarnaast de Standaardenlijst en de Standaarden incl. die van de Pas toe of leg uit-lijst.

⁷ Namelijk: Datacenter Noord, Digi-Inkoop, Doc-Direct, DWR, ON2013, OT2010, P-Direct, Rijksoverheid.nl, Rijkspas, Rijksportaal en TenderNed.

	Op dit moment voldoen 12 van de 40 voorzieningen geheel of gedeeltelijk aan alle (gemiddeld 9) relevante open standaarden en/of hebben concrete plannen om daaraan op korte termijn te voldoen. Dit zijn bijna allemaal (11 van de 12) GDI-voorzieningen.
	Vrijwel alle voorzieningen hebben ten opzichte van de vorige meting vooruitgang geboekt, met als positieve voorbeelden DigiD Machtigen, eHerkenning en MijnOverheid.
	Uit de gesprekken blijkt, dat het open standaardenbeleid beter bekend wordt en dat er meer aandacht komt (en meer plannen zijn) voor het voldoen aan de relevante open standaarden.
	Voor het uiteindelijk effect moeten alle schakels in de keten meewerken: naast de beheerders van de voorzieningen bijvoorbeeld ook de beheerders van het netwerk waarvan deze gebruikmaken. In een aantal gevallen laten echter op dit moment nog één of enkele partijen verstek gaan.
	Het kostte ook dit jaar veel moeite om de gevraagde informatie boven tafel te krijgen, de transparantie over het voldoen aan open standaarden is nog te beperkt.
	Positieve uitzondering daarop is Logius, beheerder van een groot aantal voorzieningen: jaarlijks publiceren zij hierover een helder overzicht.

Enkele generieke voorzieningen onderscheiden zich in positieve zin:

- [eHerkenning](#) voldoet aan alle 9 relevante standaarden.
- [BRI \(inkomen\)](#) voldoet aan alle 5 relevante standaarden.
- [Stelselcatalogus](#) voldoet aan alle 5 relevante standaarden.
- [OT2010](#) voldoet aan 10 van de 11 relevante standaarden.
- [DigiD](#) voldoet aan 8 van de 9 relevante standaarden.
- [DigiD Machtigen](#) voldoet aan 6 van de 7 relevante standaarden, de resterende is gepland.
- [Rijksoverheid.nl](#) voldoet aan 13 van de 16 relevante standaarden en voldoet aan de andere 3 standaarden deels.
- [Berichtenbox Bedrijven](#) voldoet aan 8 van de 11 relevante standaarden en heeft voor de andere 3 een concrete planning.

Open standaarden bij aanbestedingen (H6)

Het 'pas toe of leg uit'-principe is een centraal beleidsinstrument binnen het open standaardenbeleid: overheden moeten bij ICT-aanbestedingen van € 50.000 of meer de relevante open standaarden van de lijst toepassen, of verantwoording afleggen in hun jaarverslag. Dat blijkt in de praktijk minder eenvoudig dan het op het eerste gezicht lijkt. Veel (vooral kleine) overheden doen maar één keer per jaar of zelfs nog minder vaak een aanbesteding waarvoor één of meer open standaarden relevant zijn. En òf een open standaard voor die aanbesteding relevant is spreekt niet vanzelf: dat hangt (per standaard) af van het toepassingsgebied en organisatorisch werkgebied. Die informatie is voor elk van de 38 standaarden van de lijst voor 'pas toe of leg uit' te vinden op de website van het Bureau Standaardisatie.

'Pas toe' bij feitelijke aanbestedingen

Voor de monitor is, net als vorig jaar, een groot aantal aanbestedingen onderzocht. Dit keer zijn 25 aanbestedingen van de rijksoverheid (incl. uitvoeringsorganisaties) en 23 aanbestedingen van mede-overheden onderzocht, in totaal 48 aanbestedingen uit het 3^e en 4^e kwartaal van 2014 en het 1^e en 2^e kwartaal van 2015.

	Bij 10 aanbestedingen (21%) is om alle relevante standaarden gevraagd, dit is een stijging ten opzichte van vorig jaar (14%), zowel bij het Rijk als bij decentrale overheden. Het gaat hierbij om aanbestedingen van het Ministerie van Buitenlandse Zaken, het Ministerie van I&M (Rijkswaterstaat), het ministerie van OCW (Dienst Uitvoering Onderwijs), het Ministerie van VWS, de Belastingdienst, de provincies Noord-Brabant en Zeeland, Waterschap Noorderzijlvest, de Regio Rivierenland en Veiligheidsregio Haaglanden
	Naast de 10 aanbestedingen (21%) waarbij om <u>alle</u> relevante standaarden is gevraagd, werd bij 24 aanbestedingen (50%) om <u>een deel van</u> de relevante open standaarden gevraagd. Dat is beduidend meer dan vorig jaar (27%).
	Bij 29% van de aanbestedingen is om geen enkele van de relevante standaarden gevraagd, dat is nog maar de helft van het percentage van vorig jaar (59%). Het percentage is zowel bij het Rijk (28%) als bij de decentrale overheden (30%) flink gedaald.
	De keerzijde hiervan is uiteraard, dat nog altijd bij 29% van alle aanbestedingen om geen enkele van de relevante open standaarden wordt gevraagd. Daarnaast werd van de 24 eerder genoemde aanbestedingen waarbij om <i>een deel van</i> de open standaarden is gevraagd bij 13 aanbestedingen (27% van alle aanbestedingen) niet om cruciale open standaarden gevraagd. Dat betekent dat in totaal bij 56% van de aanbestedingen <i>niet om cruciale open standaarden is gevraagd</i> .
	Bij deze 48 aanbestedingen was in totaal 210 keer een open standaard relevant. Sommige standaarden (vooral IPv6 en TLS, en daarnaast PDF, SAML, ODF en NEN-ISO/IEC 27001 en 27002) zijn beduidend vaker relevant bij een aanbesteding dan de andere standaarden.
	Om enkele standaarden wordt, als ze relevant zijn voor een aanbesteding, in de meeste gevallen ook daadwerkelijk gevraagd: NEN-ISO/IEC 27001 en 27002, PDF/A-1, PDF 1.7, PDF/A-2 en StUF).
	Ook wanneer we niet kijken naar het aantal aanbestedingen (48) maar naar het aantal keer dat bij deze aanbestedingen een open standaard relevant was (210, dus per aanbesteding was gemiddeld 4,4 keer een open standaard relevant), dan is een duidelijke verbetering zichtbaar. In 90 gevallen (43%) werd om de relevante open standaard gevraagd, dat is meer dan vorig jaar (25%).
	Enkele standaarden worden relatief weinig gevraagd, met name SAML, IPv6, ODF en TLS. Deze vier zijn frequent als relevant aangemerkt, maar in slechts ongeveer 20 à 40% van die gevallen werd om de standaard gevraagd.
	Bij de meeste standaarden is de mate waarin daarom werd gevraagd (als die standaard relevant was voor een aanbesteding) dit jaar toegenomen.
	Bij drie aanbestedingen werd blijkens de Nota van Inlichtingen door leveranciers een vraag over een (niet gevraagde) open standaard gesteld en leidde dit ertoe dat alsnog om die standaard werd gevraagd. Deze gevallen van 'in tweede instantie alsnog om een open standaard vragen' zijn niet meegenomen in onze beoordelingen. De uitkomsten zouden daardoor overigens enkele procenten gunstiger uitgevallen zijn.

Een aantal aanbestedingen onderscheidde zich in positieve zin, deze goede voorbeelden zijn:

- Provincie Noord-Brabant (Customer Relationship Management-pakket). De relevante standaarden (IPv6, ISO 27001/2, TLS, SAML, PDF en ODF) zijn op IPv6 na allemaal gevraagd, en IPv6 is een impliciete voorwaarde omdat het project zonder IPv6 niet mogelijk is.
- Dienst Uitvoering Onderwijs (voorzien in de gehele print-, scan- en kopieerbehoefte van de dienst, inclusief multifunctionele printers en twee hoogvolume printers). IPv6 en PDF zijn relevant en cruciaal en ook beide gevraagd. Aanvullend is gevraagd naar JPEG en TLS (niet als relevant beoordeeld door de beoordelaars).

- Dienst Justitiële Inrichtingen (geïntegreerde Jail Management Oplossing voor ondersteuning van de primaire DJI-processen, en verbetering van de informatiearchitectuur naar een landelijke voorziening). De relevante standaarden (TLS, ISO 27001/2, ODF, PDF, SAML) zijn allemaal gevraagd.

'Leg uit' in jaarverslagen

Dit keer is 'leg uit' alleen na te gaan voor een deel van de onderzochte aanbestedingen: alleen voor de aanbestedingen in het 3e en 4e kwartaal van 2014 (over 2015 kan door overheden pas verantwoording afgelegd worden in het jaarverslag dat in het voorjaar van 2016 verschijnt).

Voor 11 van de aanbestedingen in het 3e en 4e kwartaal van 2014 was 'Leg uit' zonder twijfel vereist, omdat hierbij niet gevraagd werd om één of meer cruciale open standaarden of om geen enkele relevante standaard gevraagd is.

	Van expliciete 'Leg uit' voor met name genoemde aanbestedingen was in de jaarverslagen van de betreffende overheidsorganisaties (waaronder 4 ministeries) geen sprake: nergens wordt een concrete afwijking van de lijst voor 'pas toe of leg uit' genoemd.
	In het jaarverslag over 2014 hebben 6 van de 11 ministeries een alinea over 'pas toe of leg uit' opgenomen. Enkele ministeries gaan in hun jaarverslag uitgebreider dan voorheen in op hun invulling van het open standaardenbeleid.
	Het ministerie van BZK heeft niet alleen een alinea over 'pas toe of leg uit' opgenomen, maar meldt bovendien dat zij (conform de Instructie Rijksdienst) een lijst bijhoudt van afwijkingen van de lijst. Daarnaast verwijst BZK naar het overzicht dat Logius jaarlijks publiceert met afwijkingen van de lijst voor 'pas toe of leg uit' in haar ICT-producten en -diensten en bedrijfsvoering (www.logius.nl/over-logius/jaaroverzichten).

De drie deel-onderzoeken naast elkaar

Elk van de drie deel-onderzoeken brengt een ander aspect van het proces van adoptie van open standaarden in beeld. Dergelijke gegevens kunnen niet zomaar naast elkaar gelegd worden.

Tegelijkertijd komen in alle drie de deel-onderzoeken dezelfde 38 open standaarden van de lijst voor 'pas toe of leg uit' voor. Wat levert het gecombineerde beeld uit deze drie bronnen op? In de onderstaande tabel is dat in beeld gebracht.

In de rechterkolom 'Overall beeld' zijn de volgende indicaties gebruikt:

- ● het beeld is bij alledrie de deelonderzoeken positief
- verschillen tussen de deelonderzoeken: gemiddeld redelijk positief
- verschillen tussen de deelonderzoeken: deels positief, deels matig
- [?] beperkte gegevens en/of verschillen tussen deelonderzoeken: geen duidelijk beeld

Voor een aantal standaarden is het overall beeld redelijk positief: NEN-ISO\IEC 27001:2005nl en NEN-ISO\IEC 27002:2007nl, Digikoppeling, e-Facturieren, PDF/A-1, PDF/A-2, PDF 1.7 en StUF. En voor vijf standaarden is het beeld hoopvol: SAML, DNSSEC, DKIM, ODF 1.2 en TLS. De andere standaarden staan er op dit moment nog minder goed voor (4x oranje), of daarover is onvoldoende informatie beschikbaar (20x vraagteken).

Overzicht: bevindingen per standaard, uit de verschillende deel-onderzoeken

	≥ 75 % past toe 25-75 % past toe < 25 % past toe	Gebruiks- gegevens	Generieke voorzieningen	Onderzoek aanbestedingen	Overall beeld
<i>indicator:</i>			# voorzieningen dat voldoet + deels + gepland in % van # waarvoor de OS relevant is	# aanbestedingen gevraagd in % van # aanbestedingen waarbij de OS relevant is	
(): minder dan 5 cases					
	<i>bron:</i>	<i>hoofdstuk 3</i>	<i>o.b.v. tabel 10ab</i>	<i>tabel 12</i>	
Sinds 2008 op de lijst:					
NEN-ISO\IEC 27001 + 27002		redelijk ?	94 %	72 %	●●
PNG + JPEG			100 %	(0 %)	[?]
PDF/A-1		hoog ? (Google)	96 %	62 %	●●
StUF		hoog (gem.n)	80 %	67 %	●●
Sinds 2009 op de lijst:					
SETU		onbekend	(100 %)	(0 %)	[?]
SAML		25 / 15 % + stijgt	88 %	39 %	●
PDF 1.7		hoog ? (Google)	95 %	62 %	●●
Sinds 2010 op de lijst:					
XBRL en Dimensions		redelijk + stijgt	(67 %)	(100 %)	[?]
E-portfolio		[geen gegevens]		(0 %)	[?]
Aquo Standaard		lijkt beperkt			[?]
IPv6 en IPv4		2 a 3 %	42 %	32 %	●
OAI-PMH		8 % (Onderw)		(100 %)	●
Sinds 2011 op de lijst:					
NL LOM		4 % (Onderw)			[?]
Webrichtlijnen		5 à 10 %	79 %	63 %	●
OWMS		onbekend	55 %		[?]
IFC		onbekend			[?]
STOSAG		redelijk + stijgt			[?]
Sinds 2012 op de lijst:					
DNSSEC		25 à 28 % + stijgt	65 %	(0 %)	●
DKIM		22 % + stijgt	83 %		●
ODF 1.2		beperkt ? (Google)	63 %	19 %	●
PDF/A-2		hoog ? (Google)	96 %	62 %	●●
NTA 9040		circa 10 %	(100 %)		●
Sinds 2013 op de lijst:					
Digikoppeling 2.0		58 à 60 % + stijgt	91 %	50 %	●●
e-Factureren		53 % (Rijk)	(100 %)		●●
BWB		onbekend	(100 %)	(0 %)	[?]
ECLI		onbekend		(0 %)	[?]
EMN_NL		alle gemeenten			[?]
JCDR		onbekend			[?]
Sinds 2014 op de lijst:					
WDO Datamodel		onbekend			[?]
TLS		6 % (cf. richtlijn)	67 %	23 %	●
CMIS		onduidelijk	50 %		[?]
Geo-standaarden		onbekend	83 %	(100 %)	[?]
SIKB 0101 v11		onbekend			[?]
VISI 1.4		[geen gegevens]			[?]
Sinds 2015 op de lijst:					
SKOS					[?]
SPF			(100 %)		[?]

20160202 06 01 Bijlage B 1-meting Informatieveiligheidsstandaarden

Eénmeting informatie-veiligheidsstandaarden

Aanleiding

In het Nationaal Beraad van 18 mei werd afgesproken dat overheidsorganisaties, inclusief die in het Nationaal Beraad, ten aanzien van de voorgestelde resultaatsafspraken rond informatie-veiligheidsstandaarden, zelf tempo en wijze van implementatie bepalen, maar dat de Digicommissaris de leden er bij onvoldoende tempo op zal aanspreken.

Om dit tempo inzichtelijk te maken heeft Bureau Forum Standaardisatie in juni overheids-internetdomeinen getoetst op het gebruik van internetstandaarden (nulmeting) en deze voorgelegd aan de Regieraad Interconnectiviteit.

Inmiddels is op dezelfde domeinen de éénmeting uitgevoerd. Hiermee is inzichtelijk in welke mate er sprake is van groei van het gebruik van de informatie-veiligheidsstandaarden. De belangrijkste bevindingen worden in deze oplegger toegelicht.

De standaarden

Bureau Forum Standaardisatie heeft overheids-internetdomeinen getoetst op het gebruik van 5 internetstandaarden waarvan het Nationaal Beraad heeft aangegeven het gebruik actief te stimuleren:

- DNSSEC: Domeinnaambeveiliging
- TLS : Beveiligde verbinding
- DKIM: Anti-Phising
- SPF: e-mail beveiliging
- DMARC: e-mail beveiliging (rapportages)

Voor TLS (een beveiligde internetverbinding) geldt dat deze formeel alleen verplicht wordt voorgeschreven bij websites waarop burgers of bedrijven mogelijk privacy -gevoelige gegevens invoeren (een zogenaamde transactiesite). Omdat enerzijds moeilijk geautomatiseerd te bepalen is of er sprake is van een dergelijke website en anderzijds de toepassing van TLS ook aan te bevelen is voor louter informatieve websites, wordt in de sheets het TLS-resultaat voor iedere getoetste website weergegeven.

Aanpak

De 141 unieke domeinen van de GDI en de leden van het Nationaal Beraad zijn opnieuw door de tool van internet.nl gehaald. De resultaten worden weergegeven in bijgevoegde sheets. In de overzichten is een kolom opgenomen waarin vermeld wordt of de score op de nieuwe meting verbeterd is ten opzichte van de nulmeting, gelijk is gebleven, of dat de score is verslechterd. De totaalscore verbetert als er meer standaarden worden ondersteund en als TLS t.o.v. de vorige meting veiliger is geconfigureerd. Logischerwijs is de score slechter als er t.o.v. de eerdere meting minder standaarden worden ondersteund of als TLS niet (meer) conform de richtlijnen van het NCSC is geconfigureerd.

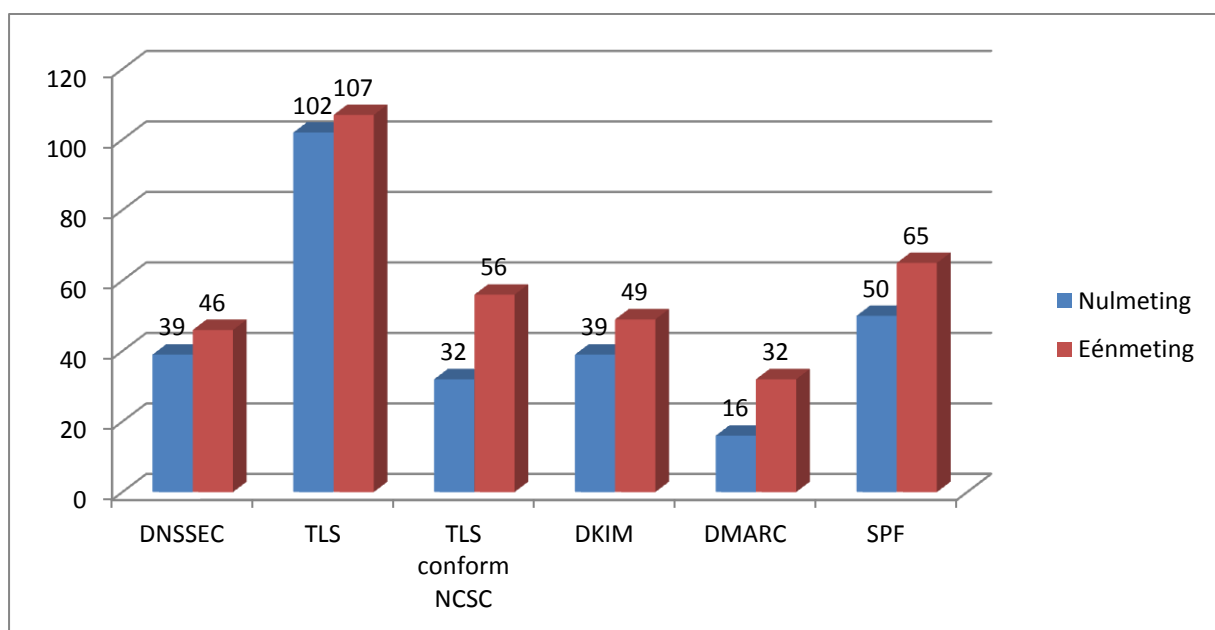
Hoe verder

Forum Standaardisatie zal ook in 2016 en 2017 de gegevens 2x per jaar actualiseren en voorleggen aan het Nationaal Beraad. De resultaten zullen tevens worden verwerkt in de komende Monitors Open Standaarden, in het hoofdstuk gebruiksgegevens. Bureau Forum Standaardisatie vraagt u nogmaals om door te geven of de domeinen waarvoor uw organisatie verantwoordelijk is, beschouwd moeten worden als een informatieve website of transactiewebsite. Met die informatie kan Forum Standaardisatie vaststellen of een beveiligde verbinding bij die

websites verplicht of optioneel is en kunnen de volgende metingen nauwkeuriger worden uitgevoerd. U kunt dit doorgeven via: forumstandaardisatie@logius.nl.

De meest actuele resultaten vindt u op <https://www.forumstandaardisatie.nl>. Op de website internet.nl is terug te lezen welke stappen gezet dienen te worden om de standaarden te adopteren en correct te configureren. Bovendien is daar de toetst opnieuw uit te voeren om na te gaan of de situatie verbeterd is. Roepen de gegeven resultaten vragen op, of wilt u advies over hoe te score te verbeteren en is de informatie op internet.nl onvoldoende, dan kunt u BFS mailen op forumstandaardisatie@logius.nl of bellen via: 070 888 7776

De resultaten

Figuur1: Score nul- en éénmeting individuele standaarden.

Nulmeting: juni 2015
Eenmeting: december 2015

Standaard	Nulmeting	Eénmeting	Absolute groei	Relatieve groei
DNSSEC	39 (28%)	46 (33%)	7 (5%-punt)	18%
TLS (https)	102 (72%)	107 (75%)	5 (3%-punt)	5%
Waarvan TLS conform NCSC	32 (23%)	56 (40%)	24 (17%-punt)	75%
DKIM	39 (28%)	49 (35%)	10 (7%-punt)	26%
DMARC	16 (11%)	32 (22%)	16 (11%-punt)	100%
SPF	50 (35%)	65 (46%)	15 (9%-punt)	30%

TLS was en is met afstand de meest toegepaste standaard (75%). Hierdoor is de relatieve groei van TLS beperkt. Daarentegen is het aantal sites dat TLS op de door het NCSC voorgeschreven veilige manier is geconfigureerd, over het afgelopen halfjaar enorm gestegen (75% groei). DMARC is een relatief nieuwe standaard die nog niet veel wordt toegepast (11%). DMARC laat wel de grootste relatieve groei zien (100%).

Partijen die maximaal scoren op hun web en mail domeinen

www.cbpweb.nl	CBP (Klein LEF)
www.cjib.nl	CJIB (Min V&J)
www.forumstandaardisatie.nl	Forum Standaardisatie (Nationaal Beraad)
www.ibdgemeenten.nl	IBD Gemeenten (VNG/KING)
www.justid.nl	Justitiële Informatiedienst (Min V&J)
www.logius.nl	Logius (Min BZK)
www.rechtspraak.nl	Min V&J
www.rijksoverheid.nl	Min AZ (DPC)
www.werkenbijdefensie.nl	Min DEF

Bovenstaande domeinen voldoen aan alle voorgeschreven iv-standaarden en hebben de TLS standaard optimaal veilig geconfigureerd volgens de richtlijnen van het NCSC.

Grootste stijgers afgelopen jaar: (drie of meer standaarden extra toegepast tov de nulmeting)

www.rijkswaterstaat.nl (grootste stijging)	Rijkswaterstaat/ Min I&M
www.idensys.nl	Logius
crl.pkioverheid.nl	Logius
www.rijksoverheid.nl	Min AZ (DPC)
www.eidstelsel.nl	Logius
www.ondernemersplein.nl	KvK / Min EZ
www.flevoland.nl	Provincie
www.cbpweb.nl	CBP (Klein LEF)
www.justid.nl	Justitiële Informatiedienst (Min V&J)

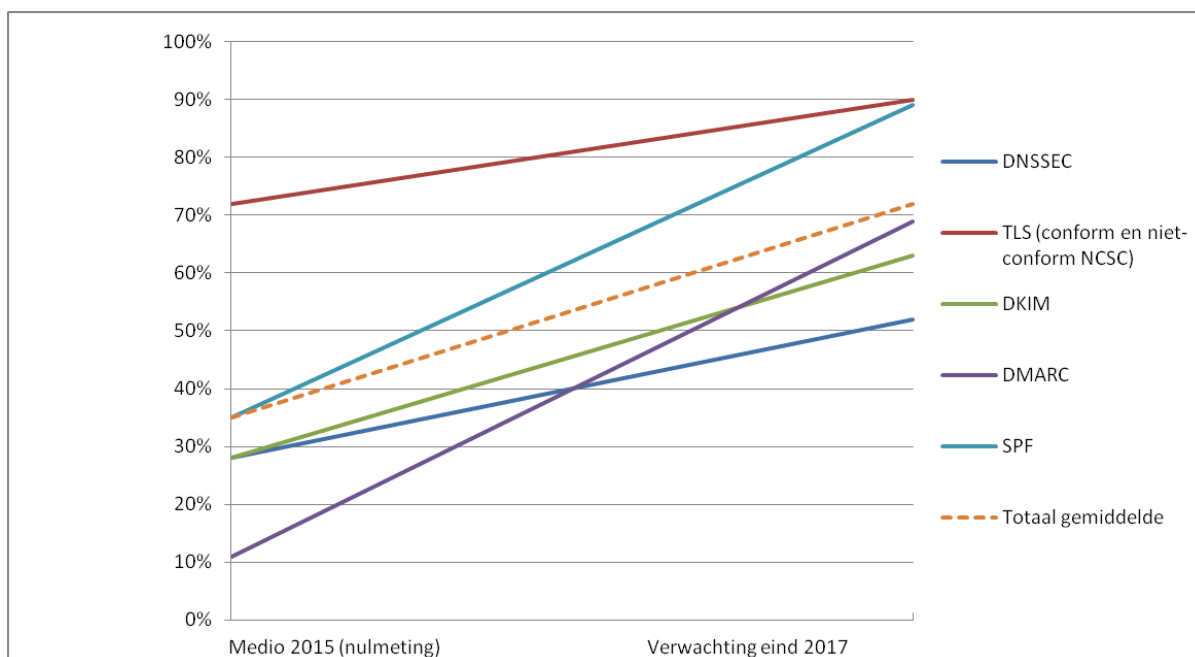
Domeinen waarop (nog) geen enkele standaard wordt toegepast

www.bureauft.nl	Bureau Financieel Toezicht (Min Fin & Min V&J)
www.digitaleoverheid.nl	Stelsel van Basisregistraties
www.hunzeenaas.nl	Waterschap
www.nltaxonomie.nl	SBR/Logius
www.onderzoeksraad.nl	Onderzoeksraad voor de Veiligheid (Klein LEF)
www.stelselcatalogus.nl	Logius
www.toeslagen.nl	Belastingdienst/Min Fin.
www.vananaarbeter.nl	Rijkswaterstaat/ Min I&M
www.waterschapshuis.nl	Waterschappen
www.wbl.nl	Waterschapsbedrijf Limburg

Let op: Partijen die de standaarden niet toepassen voldoen aan het pas-toe-of-leg-uit-beleid totdat men bij het volgende investeringsmoment verplicht is deze standaarden uit te vragen. Het wordt niet aanbevolen hier op te wachten. Voor bovengenoemde standaarden geldt dat deze relatief eenvoudig zijn toe te passen en de (beveiligende) werking wordt bovendien versterkt doordat zoveel mogelijk partijen de standaarden toepassen.

Extrapolatie van de IV-standaarden meting

Extrapolatie van de gemeten halfjaars-groei van het gebruik van de informatieveiligheid standaarden geeft een beeld waar de overheid, bij hetzelfde adoptietempo, eind 2017 staat.

Figuur2: Extrapolatie van de IV standaarden meting

Standaard	Nulmeting (mei 2015)	Eénmeting (dec. 2015)	Absolute groei (0- & 1-meting)	Absolute groei over twee jaar*	Verwachting eind 2017
DNSSEC	39 (28%)	46 (33%)	7 (5%-punt)	28 (20%-punt)	74 (52%)
TLS (conform en niet-conform NCSC)	102 (72%)	107 (75%)	5 (4%-punt)	20 (14%-punt)	127 (90%)
DKIM	39 (28%)	49 (35%)	10 (7%-punt)	40 (28%-punt)	89 (63%)
DMARC	16 (11%)	32 (22%)	16 (11%-punt)	64 (44%-punt)	96 (69%)
SPF	50 (35%)	65 (46%)	15 (9%-punt)	60 (36%-punt)	125 (89%)
Totaal gemiddeld	246 (35%)	299 (42%)	53 (7%)	212 (30%)	511 (72%)

1. Deelnemers Nationaal Beraad (10-12-215)

Deelnemers Nationaal Beraad	Domein	DNSSEC	TLS	Maildomein	DKIM	DMARC	SPF	Vershil 0-1
(Bureau) Digicommissaris	www.digicommissaris.nl	Nee	Ja en conform NCSC	digicommissaris.nl	Ja	Ja	Ja	Beter
Min Financiën	www.minfin.nl	Nee	Nee	minfin.nl	Nee	Nee	Ja	Beter
Min I&M	www.rijksoverheid.nl	Ja	Ja en conform NCSC	rijksoverheid.nl	Ja	Ja	Ja	Beter
Min SZW	www.minszw.nl	Nee	Nee	minszw.nl	Ja	Ja	Ja	Gelijk
Min Jus	www.minjus.nl	Ja	Nee	minjus.nl	Ja	Ja	Ja	Gelijk
Min V&J	www.minvenj.nl	Ja	Nee	minvenj.nl	Ja	Ja	Ja	Gelijk
Min VWS	www.minwvs.nl	Nee	Nee	minwvs.nl	Ja	Ja	Ja	Gelijk
Min OCW	www.minocw.nl	Nee	Nee	minocw.nl	Ja	Nee	Nee	Gelijk
Min Defensie	www.defensie.nl	Ja	Ja en conform NCSC	defensie.nl	Nee	Nee	Nee	Gelijk
Min EZ	www.minez.nl	Ja	Nee	minez.nl	Nee	Nee	Ja	Gelijk
Min BZK	www.minbzk.nl	Nee	Nee	minbzk.nl	Ja	Ja	Ja	Gelijk
Min BZ	www.minbuza.nl	Nee	Ja en conform NCSC	minbuza.nl	Ja	Nee	Ja	Gelijk
Manifestgroep	manifestgroep.pleio.nl	Ja	Ja en conform NCSC	manifestgroep.pleio.nl	Ja	Nee	Nee	Gelijk
Belastingdienst	www.belastingdienst.nl	Nee	Nee	belastingdienst.nl	Ja	Ja	Ja	Gelijk
Belastingdienst	mijn.belastingdienst.nl	Nee	Ja en conform NCSC	mijn.belastingdienst.nl	Nee	Ja	Nee	Gelijk
Belastingdienst	mijn.toeslagen.nl	Nee	Ja en conform NCSC	mijn.toeslagen.nl	Nee	Nee	Nee	Gelijk
Belastingdienst	www.toeslagen.nl	Nee	Nee	toeslagen.nl	Nee	Nee	Nee	Gelijk
SVB	www.svb.nl	Nee	Ja	svb.nl	Nee	Nee	Nee	Beter
SVB	www.mijnsvb.nl	Ja	Ja	mijnsvb.nl	Nee	Nee	Nee	Beter
SVB	secure5.svb.nl	Nee	Ja en conform NCSC	secure5.svb.nl	Nee	Nee	Nee	Gelijk
Inter provinciaal Overleg	www.ipo.nl	Nee	Nee	ipo.nl	Ja	Nee	Nee	Gelijk
Vereniging Nederlandse Gemeenten	www.vng.nl	Ja	Ja en conform NCSC	vng.nl	Nee	Nee	Nee	Beter
Waterschappen	www.uww.nl	Nee	Ja	uww.nl	Nee	Nee	Ja	Gelijk
Klein LEF	www.kleinlef.nl	Ja	Ja	kleinlef.nl	Ja	Nee	Ja	Gelijk

Let op: TLS is formeel alleen verplicht bij zogenaamde 'transactiewebsites'. Omdat enerzijds moeilijk geautomatiseerd te bepalen is of er sprake is van een dergelijke website en anderzijds de toepassing van TLS ook aan te bevelen is voor louter informatieve websites, wordt de TLS-score voor ieder domein weergegeven. Als eigenaar/beheerder van deze domeinen kunt u doorgeven of het domein een 'transactiewebsite' betreft via: forumstandaardisatie@loquius.nl. BFS zal daar vervolgens de resultaten op aanpassen. De resultaten worden 2x per jaar geactualiseerd en vindt u op: <https://www.forumstandaardisatie.nl>

2. De GDI Voorzieningen (10-12-215)

GDI	Domein	DNSSEC	TLS	Maildomein	DKIM	DMARC	SPF	Verschil 0-1
Identificatie en authenticatie:								
eIDstelsel	www.eidstelsel.nl	Nee	Ja	eidstelsel.nl	Ja	Ja	Ja	Beter
	www.idensys.nl	Nee	Ja	idensys.nl	Ja	Ja	Ja	Beter
DigiD (inclusief DigiD Buitenland)	www.digid.nl	Ja	Ja en conform NCSC	digid.nl	Ja	Nee	Ja	Gelijk
	mijn.digid.nl	Ja	Ja en conform NCSC	mijn.digid.nl	Nee	Nee	Nee	Gelijk
eHerkenning	www.eherkenning.nl	Ja	Ja	eherkenning.nl	Nee	Nee	Ja	Gelijk
DigiD machtigen	machtigen.digid.nl	Nee	Ja en conform NCSC	machtigen.digid.nl	Nee	Nee	Nee	Gelijk
Dienstverlening:								
Overheid.nl	www.overheid.nl	Ja	Ja en conform NCSC	overheid.nl	Ja	Nee	Ja	Beter
Antwoord voor Bedrijven	www.antwoordvoorbedrijven.nl	Nee	Ja	antwoordvoorbedrijven.nl	Nee	Nee	Ja	Gelijk
Digitaal Ondernemersplein	www.ondernemersplein.nl	Nee	Ja en conform NCSC	ondernemersplein.nl	Ja	Nee	Ja	Beter
Mijnoverheid.nl	mijn.overheid.nl	Ja	Ja en conform NCSC	mijn.overheid.nl	Ja	Nee	Ja	Gelijk
Berichtenbox voor burgers	mijn.overheid.nl	Ja	Ja en conform NCSC	mijn.overheid.nl	Ja	Nee	Ja	Gelijk
Berichtenbox voor bedrijven	berichtenbox.antwoordvoorbedrijven.nl	Nee	Nee	berichtenbox.antwoordvoorbedrijven.nl	Ja	Nee	Nee	Slechter
Ondernemingsdossier	www.ondernemingsdossier.nl	Nee	Ja	ondernemingsdossier.nl	Nee	Nee	Nee	Gelijk
Standard Business Reporting	www.sbr-nl.nl	Nee	Ja	sbr-nl.nl	Ja	Nee	Nee	Gelijk
	www.nltaxonomie.nl	Nee	Nee	nltaxonomie.nl	Nee	Nee	Nee	Gelijk
eFactureren	www.logius.nl	Ja	Ja en conform NCSC	logius.nl	Ja	Ja	Ja	Gelijk
Samenwerkende Catalogi	www.logius.nl	Ja	Ja en conform NCSC	logius.nl	Ja	Ja	Ja	Gelijk
Gegevens:								
Digikoppeling	register.digikoppeling.nl	Nee	Ja en conform NCSC	register.digikoppeling.nl	Nee	Nee	Nee	Gelijk
Digilevering	www.logius.nl	Ja	Ja en conform NCSC	logius.nl	Ja	Ja	Ja	Gelijk
Digimelding	portaal.digimelding.nl	Nee	Ja en conform NCSC	portaal.digimelding.nl	Nee	Nee	Nee	Beter
Stelselcatalogus	www.stelselcatalogus.nl	Nee	Nee	stelselcatalogus.nl	Nee	Nee	Nee	Gelijk
12 basisregistraties	www.digitaleoverheid.nl	Nee	Nee	digitaleoverheid.nl	Nee	Nee	Nee	Gelijk
Beheervoorziening BSN	www.rijksdienstvooridentiteitsgegevens.nl	Ja	Ja	rijksdienstvooridentiteitsgegevens.nl	Nee	Nee	Nee	Beter
Interconnectiviteit (& Veiligheid):								
Diginetwerk	www.logius.nl	Ja	Ja en conform NCSC	logius.nl	Ja	Ja	Ja	Gelijk
Digipoort	aansluiten.procesinfrastructuur.nl	Nee	Ja	aansluiten.procesinfrastructuur.nl	Nee	Nee	Nee	Gelijk
Certificering/PKI Overheid	cr1.pkioverheid.nl	Ja	Ja en conform NCSC	cr1.pkioverheid.nl	Nee	Ja	Nee	Beter
Forum Standaardisatie	www.forumstandaardisatie.nl	Ja	Ja en conform NCSC	forumstandaardisatie.nl	Ja	Ja	Ja	Gelijk
Standaarden inc pas-toe-of-leg-uit-lijst	lijsten.forumstandaardisatie.nl	Ja	Ja en conform NCSC	lijsten.forumstandaardisatie.nl	Nee	Ja	Nee	Gelijk
NORA	www.noraonline.nl	Nee	Ja en conform NCSC	noraonline.nl	Nee	Nee	Nee	Gelijk

Let op: TLS is formeel alleen verplicht bij zogenaamde 'transactiewebsites'. Omdat enerzijds moeilijk geautomatiseerd te bepalen is of er sprake is van een dergelijke website en anderzijds de toepassing van TLS ook aan te bevelen is voor louter informatieve websites, wordt de TLS-score voor ieder domein weergegeven. Als eigenaar/beheerder van deze domeinen kunt u doorgeven of het domein een 'transactiewebsite' betreft via: forumstandaardisatie@logius.nl. BFS zal daar vervolgens de resultaten op aanpassen. De resultaten worden 2x per jaar geactualiseerd en vindt u op: <https://www.forumstandaardisatie.nl>

3. Rijkswebsites Top 25 *(10-12-215)

Departement	Uitvoerder	Domein	DNSSEC	TLS		DKIM	DMARC	SPF	Vershil 0-1
lenM	KNMI	www.knmi.nl	Nee	Ja	knmi.nl	Nee	Nee	Nee	Beter
SZW	UWV	www.uwv.nl	Nee	Nee	uwv.nl	Ja	Ja	Ja	Beter
SZW	UWV	www.werk.nl	Nee	Ja	werk.nl	Nee	Ja	Ja	Beter
SZW	UWV	werknemer-portaal.uwv.nl	Nee	Ja	werknemer-portaal.uwv.nl	Nee	Ja	Nee	Beter
AZ	DPC	www.rijksoverheid.nl	Ja	Ja en conform NCSC	rijksoverheid.nl	Ja	Ja	Ja	Beter
AZ	DPC	abonneren.rijksoverheid.nl	Ja	Ja en conform NCSC	abonneren.rijksoverheid.nl	Nee	Ja	Nee	Beter
FIN	Belastingdienst	www.belastingdienst.nl	Nee	Nee	belastingdienst.nl	Ja	Ja	Ja	Gelijk
FIN	Belastingdienst	mijn.belastingdienst.nl	Nee	Ja en conform NCSC	mijn.belastingdienst.nl	Nee	Ja	Nee	Gelijk
FIN	Belastingdienst	mijn.toeslagen.nl	Nee	Ja en conform NCSC	mijn.toeslagen.nl	Nee	Nee	Nee	Gelijk
FIN	Belastingdienst	www.toeslagen.nl	Nee	Nee	toeslagen.nl	Nee	Nee	Nee	Gelijk
EZ	KvK	www.kvk.nl	Nee	Ja	kvk.nl	Ja	Nee	Ja	Gelijk
BZK	Logius	www.overheid.nl	Ja	Ja en conform NCSC	overheid.nl	Ja	Nee	Ja	Beter
OCW	DUO	www.duo.nl	Nee	Ja	duo.nl	Ja	Nee	Ja	Gelijk
OCW	DUO	www.mijnduo.nl	Ja	Nee	mijnduo.nl	Nee	Nee	Nee	Gelijk
OCW	DUO	siam.duo.nl	Nee	Ja en conform NCSC	siam.duo.nl	Nee	Nee	Nee	Gelijk
VenJ	Nat. Politie	www.politie.nl	Nee	Ja	politie.nl	Nee	Nee	Ja	Gelijk
SZW	SVB	www.svb.nl	Nee	Ja	svb.nl	Nee	Nee	Nee	Beter
SZW	SVB	www.mijnsvb.nl	Ja	Ja	mijnsvb.nl	Nee	Nee	Nee	Beter
SZW	SVB	secure5.svb.nl	Nee	Ja en conform NCSC	secure5.svb.nl	Nee	Nee	Nee	Gelijk
lenM	RWS	www.rijkswaterstaat.nl	Nee	Ja en conform NCSC	rijkswaterstaat.nl	Ja	Ja	Ja	Beter
lenM	RWS	www.vananaarbeter.nl	Nee	Nee	vananaarbeter.nl	Nee	Nee	Nee	Slechter
DEF		www.werkenbijdefensie.nl	Ja	Ja en conform NCSC	werkenbijdefensie.nl	Ja	Ja	Ja	Beter
EZ	CBS	www.cbs.nl	Nee	Nee	cbs.nl	Ja	Ja	Ja	Beter
VWS	RIVM	www.rivm.nl	Nee	Nee	rivm.nl	Ja	Nee	Ja	Gelijk
EZ		www.consuwijzer.nl	Nee	Ja en conform NCSC	consuwijzer.nl	Nee	Nee	Nee	Gelijk
AZ	DPC	www.rijkshuisstijl.nl	Ja	Ja en conform NCSC	rijkshuisstijl.nl	Nee	Nee	Ja	Gelijk
DEF		www.defensie.nl	Ja	Ja en conform NCSC	defensie.nl	Nee	Nee	Nee	Gelijk
BZK	Logius	www.digid.nl	Ja	Ja en conform NCSC	digid.nl	Ja	Nee	Ja	Gelijk
VenJ	CJIB	www.cjib.nl	Ja	Ja en conform NCSC	cjib.nl	Ja	Ja	Ja	Beter
lenM	CBR	www.cbr.nl	Nee	Ja en conform NCSC	cbr.nl	Nee	Nee	Nee	Beter
EZ	KvK	www.ondernemersplein.nl	Nee	Ja en conform NCSC	ondernemersplein.nl	Ja	Nee	Ja	Beter
lenM	RDW	www.rdw.nl	Nee	Ja en conform NCSC	rdw.nl	Nee	Nee	Ja	Beter
EZ		www.antwoordvoorbedrijven.nl	Nee	Ja	antwoordvoorbedrijven.nl	Nee	Nee	Ja	Beter
VenJ	NCTV	www.crisis.nl	Nee	Ja	crisis.nl	Nee	Nee	Nee	Beter
VenJ		www.rechtspraak.nl	Ja	Ja en conform NCSC	rechtspraak.nl	Ja	Ja	Ja	Beter

* Bron: Dienst Publiek en Communicatie, Min AZ.

4. Manifestpartijen (10-12-215)

Manifestpartijen	Domein	DNSSEC	TLS	Maildomein	DKIM	DMARC	SPF	Vershil 0-1
Website Manifestgroep	www.manifestgroep.nl	Ja	Nee	manifestgroep.nl	Nee	Nee	Nee	Gelijk
Website Manifestgroep	manifestgroep.pleio.nl	Ja	Ja en conform NCSC	manifestgroep.pleio.nl	Ja	Nee	Nee	Gelijk
Belastingdienst	www.belastingdienst.nl	Nee	Nee	belastingdienst.nl	Ja	Ja	Ja	Gelijk
Belastingdienst	mijn.belastingdienst.nl	Nee	Ja en conform NCSC	mijn.belastingdienst.nl	Nee	Ja	Nee	Gelijk
Belastingdienst	mijn.toeslagen.nl	Nee	Ja en conform NCSC	mijn.toeslagen.nl	Nee	Nee	Nee	Gelijk
Belastingdienst	www.toeslagen.nl	Nee	Nee	toeslagen.nl	Nee	Nee	Nee	Gelijk
SVB	www.svb.nl	Nee	Ja	svb.nl	Nee	Nee	Nee	Beter
SVB	www.mijnsvb.nl	Ja	Ja	mijnsvb.nl	Nee	Nee	Nee	Beter
SVB	secure5.svb.nl	Nee	Ja en conform NCSC	secure5.svb.nl	Nee	Nee	Nee	Gelijk
CAK	www.hetcak.nl	Nee	Ja	hetcak.nl	Nee	Nee	Ja	Gelijk
CBS	www.cbs.nl	Nee	Nee	cbs.nl	Ja	Ja	Ja	Beter
CJIB	www.cjib.nl	Ja	Ja en conform NCSC	cjib.nl	Ja	Ja	Ja	Beter
CIZ	www.ciz.nl	Nee	Ja	ciz.nl	Nee	Nee	Nee	Gelijk
Zorginstituut Nederland	www.cvz.nl	Nee	Nee	cvz.nl	Nee	Nee	Ja	Gelijk
RDW	www.rdw.nl	Nee	Ja en conform NCSC	rdw.nl	Nee	Nee	Ja	Beter
UWV	www.UWV.nl	Nee	Nee	UWV.nl	Ja	Ja	Ja	Beter
UWV	www.werk.nl	Nee	Ja	werk.nl	Nee	Ja	Ja	Beter
UWV	werknemer-portaal.uwv.nl	Nee	Ja	werknemer-portaal.uwv.nl	Nee	Ja	Nee	Beter
Agentschap nl, Dienst reg	mijn.rvo.nl	Nee	Ja	mijn.rvo.nl	Nee	Nee	Nee	Gelijk
Agentschap nl	www.rvo.nl	Nee	Ja en conform NCSC	rvo.nl	Nee	Nee	Nee	Beter
DUO	www.duo.nl	Nee	Ja	duo.nl	Ja	Nee	Ja	Gelijk
DUO	www.mijnduo.nl	Ja	Nee	mijnduo.nl	Nee	Nee	Nee	Gelijk
DUO	siam.duo.nl	Nee	Ja en conform NCSC	siam.duo.nl	Nee	Nee	Nee	Gelijk
DUO	zakelijk.duo.nl	Nee	Ja	zakelijk.duo.nl	Nee	Nee	Nee	Nieuw
DUO	mijn.bron.nl	Nee	Ja en conform NCSC	mijn.bron.nl	Nee	Nee	Nee	Nieuw
DUO	instellingsinformatie.duo.nl	Nee	Ja	instellingsinformatie.duo.nl	Nee	Nee	Nee	Nieuw
DUO	www.landelijkregisterkinderopvang.nl	Nee	Ja	landelijkregisterkinderopvang.nl	Nee	Nee	Nee	Nieuw
DUO	www.inburgeren.nl	Nee	Ja	inburgeren.nl	Ja	Nee	Nee	Nieuw
Dienst Justis	www.justis.nl	Nee	Ja en conform NCSC	justis.nl	Nee	Nee	Nee	Gelijk
Kadaster	www.kadaster.nl	Ja	Ja	kadaster.nl	Nee	Nee	Nee	Gelijk
Kadaster	selfservice.kadaster.nl	Ja	Ja	selfservice.kadaster.nl	Nee	Nee	Nee	Gelijk
Kamer van Koophandel	www.kvk.nl	Nee	Ja	kvk.nl	Ja	Nee	Ja	Gelijk
Kamer van Koophandel	selfservice.kvk.nl	Nee	Ja en conform NCSC	selfservice.kvk.nl	Nee	Nee	Nee	Gelijk

Let op: TLS is formeel alleen verplicht bij zogenaamde 'transactiewebsites'. Omdat enerzijds moeilijk geautomatiseerd te bepalen is of er sprake is van een dergelijke website en anderzijds de toepassing van TLS ook aan te bevelen is voor louter informatieve websites, wordt de TLS-score voor ieder domein weergegeven. Als eigenaar/beheerder van deze domeinen kunt u doorgeven of het domein een 'transactiewebsite' betreft via: forumstandaardisatie@logius.nl. BFS zal daar vervolgens de resultaten op aanpassen. De resultaten worden 2x per jaar geactualiseerd en vindt u op: <https://www.forumstandaardisatie.nl>

5. Waterschappen (10-12-215)

Domein	DNSSEC	TLS	Maildomein	DKIM	DMARC	SPF	Vershil 0-1
Generieke Sites							
www.waterschappen.nl	Nee	Ja	waterschappen.nl	Ja	Nee	Nee	Gelijk
www.uww.nl	Nee	Ja	uww.nl	Nee	Nee	Ja	Gelijk
www.ihw.nl	Nee	Ja	ihw.nl	Nee	Nee	Ja	Gelijk
www.waterschapshuis.nl	Nee	Nee	waterschapshuis.nl	Nee	Nee	Nee	Gelijk
www.hetwaterschapshuis.nl	Nee	Ja en conform NCSC	hetwaterschapshuis.nl	Nee	Nee	Ja	Beter
www.stowa.nl	Ja	Nee	stowa.nl	Ja	Nee	Ja	Nieuw
www.informatiehuiswater.nl	Nee	Ja	informatiehuiswater.nl	Nee	Nee	Nee	Gelijk
www.waternet.nl	Nee	Ja	waternet.nl	Nee	Nee	Nee	Nieuw
www.agv.nl	Nee	Nee	agv.nl	Nee	Nee	Nee	Nieuw
www.gblt.nl	Nee	Ja	gblt.nl	Nee	Nee	Ja	Nieuw
www.hefpunt.nl	Nee	Nee	hefpunt.nl	Nee	Nee	Nee	Nieuw
www.derbg.nl	Nee	Ja	derbg.nl	Ja	Nee	Ja	Nieuw
www.bsgw.nl	Ja	Ja	bsgw.nl	Ja	Nee	Nee	Nieuw
Waterschappen							
www.aenmaas.nl	Ja	Ja	aenmaas.nl	Nee	Nee	Nee	Beter
www.brabantsedelta.nl	Ja	Ja	brabantsedelta.nl	Ja	Nee	Nee	Gelijk
www.dommel.nl	Nee	Ja	dommel.nl	Ja	Nee	Ja	Gelijk
www.hdsr.nl	Nee	Ja	hdsr.nl	Nee	Nee	Ja	Gelijk
www.hhdelfland.nl	Nee	Ja	hhdelfland.nl	Nee	Nee	Ja	Gelijk
www.hhnk.nl	Nee	Ja	hhnk.nl	Nee	Nee	Nee	Gelijk
www.hunzeenaas.nl	Nee	Nee	hunzeenaas.nl	Nee	Nee	Nee	Gelijk
www.noorderzijvest.nl	Nee	Ja	noorderzijvest.nl	Nee	Nee	Nee	Gelijk
www.overmaas.nl	Nee	Ja en conform NCSC	overmaas.nl	Nee	Nee	Ja	Beter
www.reestenwieden.nl	Nee	Ja en conform NCSC	reestenwieden.nl	Nee	Nee	Nee	Beter
www.rijnland.net	Nee	Ja en conform NCSC	rijnland.net	Nee	Ja	Ja	Beter
www.scheldestromen.nl	Nee	Ja en conform NCSC	scheldestromen.nl	Ja	Nee	Ja	Beter
www.schielandendekrimpenerwaard.nl	Nee	Ja en conform NCSC	schielandendekrimpenerwaard.nl	Nee	Nee	Nee	Beter
www.vallei-veluwe.nl	Nee	Ja en conform NCSC	vallei-veluwe.nl	Nee	Nee	Nee	Beter
www.vechtstromen.nl	Ja	Ja en conform NCSC	vechtstromen.nl	Nee	Nee	Ja	Beter
www.waterschaprivierenland.nl	Ja	Ja	waterschaprivierenland.nl	Nee	Nee	Nee	Gelijk
www.wbl.nl	Nee	Nee	wbl.nl	Nee	Nee	Nee	Gelijk
www.wetterskipfryslan.nl	Nee	Nee	wetterskipfryslan.nl	Nee	Nee	Ja	Gelijk
www.wgs.nl	Ja	Ja en conform NCSC	wgs.nl	Ja	Nee	Nee	Beter
www.wrij.nl	Nee	Ja	wrij.nl	Nee	Nee	Ja	Gelijk
www.wshd.nl	Nee	Ja	wshd.nl	Nee	Nee	Nee	Gelijk
www.zuiderzeeland.nl	Nee	Ja en conform NCSC	zuiderzeeland.nl	Nee	Nee	Nee	Beter

6. Provincies en 3 generieke gemeentesites (10-12-215)

	Domein	DNSSEC	TLS	Maildomein	DKIM	DMARC	SPF	Verschil 0-1
Provincies								
IPO Website	www.ipo.nl	Nee	Nee	ipo.nl	Ja	Nee	Nee	Gelijk
Brabant	www.brabant.nl	Nee	Ja	brabant.nl	Nee	Nee	Nee	Gelijk
Drenthe	www.drenthe.nl	Ja	Ja	drenthe.nl	Ja	Nee	Nee	Gelijk
Drenthe	provincie.drenthe.nl	Ja	Ja	provincie.drenthe.nl	Nee	Nee	Nee	Gelijk
Flevoland	www.flevoland.nl	Ja	Ja	flevoland.nl	Ja	Ja	Ja	Beter
Flevoland	provincie.flevoland.nl	Ja	Ja	provincie.flevoland.nl	Nee	Ja	Nee	Beter
Friesland	www.friesland.nl	Nee	Ja	friesland.nl	Ja	Nee	Ja	Gelijk
Friesland	www.fryslan.nl	Nee	Ja	fryslan.nl	Nee	Nee	Nee	Gelijk
Gelderland	www.gelderland.nl	Ja	Nee	gelderland.nl	Nee	Nee	Ja	Gelijk
Limburg	www.limburg.nl	Bogus	Nee	limburg.nl	Nee	Nee	Nee	Gelijk
Noord-Holland	www.noord-holland.nl	Nee	Ja en conform NCSC	noord-holland.nl	Ja	Nee	Ja	Beter
Overijssel	www.overijssel.nl	Nee	Ja en conform NCSC	overijssel.nl	Ja	Nee	Ja	Gelijk
Groningen	www.provinciegroningen.nl	Ja	Nee	provinciegroningen.nl	Nee	Ja	Ja	Beter
Utrecht	www.provincie-utrecht.nl	Nee	Ja	provincie-utrecht.nl	Nee	Nee	Nee	Gelijk
Limburg	www.pvl limburg.nl	Nee	Nee	pvl limburg.nl	Nee	Nee	Ja	Beter
Zeeland	www.zeeland.nl	Nee	Ja	zeeland.nl	Nee	Nee	Ja	Gelijk
Zuid-Holland	www.zuid-holland.nl	Nee	Ja en conform NCSC	zuid-holland.nl	Nee	Nee	Nee	Gelijk
Gemeentewebsites								
VNG	www.vng.nl	Ja	Ja en conform NCSC	vng.nl	Nee	Nee	Nee	Beter
KING	www.king.nl	Nee	Ja en conform NCSC	king.nl	Nee	Nee	Nee	Beter
IBD Gemeenten	www.ibdgemeenten.nl	Ja	Ja en conform NCSC	ibdgemeenten.nl	Ja	Ja	Ja	Beter

Let op: TLS is formeel alleen verplicht bij zogenaamde 'transactiewebsites'. Omdat enerzijds moeilijk geautomatiseerd te bepalen is of er sprake is van een dergelijke website en anderzijds de toepassing van TLS ook aan te bevelen is voor louter informatieve websites, wordt de TLS-score voor ieder domein weergegeven. Als eigenaar/beheerder van deze domeinen kunt u doorgeven of het domein een 'transactiewebsite' betreft via: forumstandaardisatie@logius.nl. BFS zal daar vervolgens de resultaten op aanpassen. De resultaten worden 2x per jaar geactualiseerd en vindt u op: <https://www.forumstandaardisatie.nl>

7. Klein LEF (10-12-215)

Domein	DNSSEC	TLS	Maildomein	DKIM	DMARC	SPF	Vershil 0-1
www.kleinlef.nl	Ja	Ja	kleinlef.nl	Ja	Nee	Ja	Gelijk
www.bureauft.nl	Nee	Nee	bureauft.nl	Nee	Nee	Nee	Gelijk
login.diginbft.nl	Nee	Ja en conform NCSC	login.diginbft.nl	Nee	Nee	Nee	Gelijk
www.cbg-meb.nl	Ja	Ja en conform NCSC	cbg-meb.nl	Nee	Nee	Nee	Beter
www.cbpweb.nl	Ja	Ja en conform NCSC	cbpweb.nl	Ja	Ja	Ja	Beter
www.cibg.nl	Nee	Ja en conform NCSC	cibg.nl	Nee	Nee	Ja	Beter
www.mensenrechten.nl	Ja	Ja	mensenrechten.nl	Nee	Nee	Ja	Gelijk
www.cultureelerfgoed.nl	Nee	Ja	cultureelerfgoed.nl	Ja	Nee	Ja	Beter
www.huurcommissie.nl	Nee	Ja	huurcommissie.nl	Ja	Nee	Ja	Beter
www.justid.nl	Ja	Ja en conform NCSC	justid.nl	Ja	Ja	Ja	Beter
www.kansspelautoriteit.nl	Nee	Ja	kansspelautoriteit.nl	Nee	Nee	Nee	Slechter
www.logius.nl	Ja	Ja en conform NCSC	logius.nl	Ja	Ja	Ja	Gelijk
www.nrgd.nl	Ja	Ja	nrgd.nl	Nee	Nee	Nee	Beter
www.onderzoeksraad.nl	Nee	Nee	onderzoeksraad.nl	Nee	Nee	Nee	Gelijk
www.rsj.nl	Ja	Ja en conform NCSC	rsj.nl	Ja	Nee	Nee	Beter
www.rijksdienstvooridentiteitsgegevens.nl	Ja	Ja	rijksdienstvooridentiteitsgegevens.nl	Nee	Nee	Nee	Beter
www.schadefonds.nl	Nee	Ja	schadefonds.nl	Ja	Ja	Ja	Beter

Let op: TLS is formeel alleen verplicht bij zogenaamde 'transactiewebsites'. Omdat enerzijds moeilijk geautomatiseerd te bepalen is of er sprake is van een dergelijke website en anderzijds de toepassing van TLS ook aan te bevelen is voor louter informatieve websites, wordt de TLS-score voor ieder domein weergegeven. Als eigenaar/beheerder van deze domeinen kunt u doorgeven of het domein een 'transactiewebsite' betreft via: forumstandaardisatie@logius.nl. BFS zal daar vervolgens de resultaten op aanpassen. De resultaten worden 2x per jaar geactualiseerd en vindt u op: <https://www.forumstandaardisatie.nl>

Werkplan Forum Standaardisatie 2016-2017 met inleiding

Versie 2, met verwerking van de uitkomst van de vergadering van de Regieraad Interconncetiviteit d.d. 12 januari

Van: Forum Standaardisatie

Aan: Nationaal Beraad voor de vergadering van 2 februari 2016 (ter besluitvorming)

Inleiding

Om de capaciteit van het Forum Standaardisatie en haar bureau effectief, resultaatgericht en met focus in te zetten, is gekozen voor een werkplan op 1A4. Dat werkplan treft u onder aan. Ter inleiding op dit beknopte werkplan de volgende opmerkingen:

- **Achterblijvende adoptie van open standaarden door overheden**

Ieder jaar onderzoekt ICTU in opdracht van het Forum Standaardisatie het gebruik van open standaarden. Naast aanbestedingen van de verschillende overheidslagen onderzoekt ICTU ook andere manieren waarop het gebruik van open standaarden blijkt, door bijvoorbeeld het gebruik van open standaarden in e-overheidsvoorzieningen (waaronder GDI-voorzieningen) te meten. Er is nog een flinke verbetering nodig en mogelijk. De monitor wijst al jaren uit dat de (overheidsbreed geldende) rijksverplichting tot het uitvragen van open standaarden in aanbestedingen nog onvoldoende wordt nageleefd. Hoewel in 2015 een flinke vooruitgang is geboekt, zijn we er nog niet. Daarom stelt de motie Oosenbrug/Gesthuizen dan ook dat eind 2015 alle overheids aanbestedingen conform het pas-toe-of-leg-uit beleid moeten worden uitgevoerd.

- **Werkplan Forum Standaardisatie nieuwe stijl: focus op gebruik**

Het Nationaal Beraad heeft het Forum Standaardisatie mandaat gegeven tot eind 2017. Het instellingsbesluit is bepaald dat het Forum Standaardisatie jaarlijks ter goedkeuring een werkplan aan het Nationaal Beraad voorlegt. Dit jaar bevat het werkplan van het Forum Standaardisatie een nieuwe vorm: niet meer dan 1A4-tje met daarin de volgende elementen: *Objective, Goals, Strategies, Dashboard en Actions*. De betekenis van deze termen wordt uitgelegd in het werkplan.

Het werkplan geldt in principe tot eind 2017. Eind 2016 zal zo nodig een herijkte versie worden voorgelegd aan het Nationaal Beraad.

Het belangrijkste van dit werkplan is de *Objective* waarin de ambitie van het Forum Standaardisatie tot uitdrukking komt om een aanzienlijke toename van overheidsbreed gebruik van open standaarden te bereiken. Interoperabiliteit, kostenbesparingen en leveranciersafhankelijkheid kunnen immers alleen worden bereikt als overheden open standaarden ook daadwerkelijk gebruiken. Te beginnen met een goede uitvraag naar open standaarden in aanbestedingen, conform onder meer de Rijksinstructie inzake aanschaf ICT-diensten en ICT- producten en de motie Oosenbrug/Gesthuizen. Maar uiteindelijk gaat het om wat er daarna gebeurt: het gebruik van de open standaarden. Alleen dán kan interoperabiliteit daadwerkelijk gerealiseerd worden en wordt eiland-automatisering doorbroken. Alle acties van het Forum Standaardisatie staan de komende twee jaar in het teken van de stimulering van het gebruik van open standaarden door overheden. Want een lijst met open standaarden is mooi maar het gaat uiteindelijk om het gebruik. Hoe gaat het Forum dit doen? Hieronder worden de vijf strategieën uit het werkplan kort toegelicht:

Strategie I: interoperabiliteitsonderzoek: onderzoeken en adviseren

Het Forum Standaardisatie blijft interoperabiliteitsonderzoek doen en adviseren. Dit betekent concreet: Standaarden onderzoeken op criteria voor openheid, open beheer, geschiktheid voor overheidsbreed gebruik en potentie om bij te dragen aan overheidsbrede interoperabiliteit. Kortom: de lijst van open standaarden voortzetten. Verder in dit kader ook - op verzoek van het Nationaal Beraad- voorzieningen onderzoeken via een procedure vergelijkbaar aan die van open standaarden. Daarnaast zal het Forum Standaardisatie deel blijven nemen aan het Europese Multistakeholderplatform. In meer brede zin zal het Forum jaarlijks verkenningen uitvoeren op het gebied van interoperabiliteit.

Strategie II: prioritering van de informatieveiligheidsstandaarden

In mei 2015 onderschreef het Nationaal Beraad het belang van informatieveiligheidsstandaarden en de adoptie in tempo daarvan. De stand van zaken van adoptie van deze standaarden wordt daarom halfjaarlijks gemeten.

Strategie III: Naleving van afspraken over uitvraag en gebruik van open standaarden bevorderen

Het Forum Standaardisatie zal zich inzetten voor wetgevingstrajecten waarin open standaarden voorkomen, onder andere in de concept wet GDI . Daarnaast ook bevordering van het gebruik door periodiek contact met het bedrijfsleven, onder andere met de leveranciers die het open standaardenmanifest hebben ondertekend.

Strategie IV: Adoptieondersteuning

Door onder meer gesprekken te voeren met de uitvoerders van de onderzochte aanbestedingen van de monitor. In 2016 komt een beslistool die snel duidelijk moet maken welke standaarden relevant zijn voor een ICT -project/ aanbesteding. Er komt meer nadruk op de aanwezigheid van de helpdesk van het Bureau Forum Standaardisatie zodat overheidsorganisaties laagdrempelig telefonisch en digitaal implementatiekwesties kunnen voorleggen.

Strategie V: De meerwaarde van openstandaarden communiceren

Open standaarden moeten gebruikt worden maar mensen moeten vooral willen.. Hoe moedigt het Forum Standaardisatie aan tot gebruik van open standaarden? Door nut en noodzaak te communiceren in bijeenkomsten, websites, flyer en overige (sociale) media. Nut en noodzaak zullen daarbij steeds door een autoriteit onderschreven worden. Dit jaar (2016) is het jaar van het EU voorzitterschap en van het tienjarig bestaan van het Forum Standaardisatie. Beide gelegenheden zullen worden aangegrepen om het belang van het gebruik van open standaarden uit te laten dragen.

FORUM STANDAARDISATIE 2016/2017 " Het gaat uiteindelijk om het gebruik"

OBJECTIVE (= kwalitatief doel)

Aanzienlijke toename van overheidsbreed gebruik van open standaarden door interoperabiliteitsonderzoek, prioritering van de internetbeveiligingsstandaarden, inzet op naleving en adoptie ondersteuning

Goals = objective vertaald naar kwantitatieve doelstellingen	Strategies = hoe bereiken we de objective	Dashboard = zichtbare/meetbare resultaten van de strategies	Actieplan = wat (wanneer/wie)**
<p>A. Interoperabiliteitsonderzoek zichtbaar doordat:</p> <ul style="list-style-type: none"> twee verkenningen per jaar zijn uitgevoerd door het Forum Standardisatie <p>B. Prioritering van de internetbeveiligingsstandaarden zichtbaar doordat</p> <ul style="list-style-type: none"> twee keer per jaar het gebruik van de internetbeveiligingsstandaarden DNSSEC, DKIM, TLS, SPF en DMARC door overheidsorganisaties* in kaart wordt gebracht <p>C. Inzet op naleving zichtbaar doordat</p> <ul style="list-style-type: none"> het gebruik van open standaarden in GDI voorzieningen aanzienlijk is toegenomen. het aantal pas-toe-of-leg-uit compliant aanbestedingen, conform de – door de regering overgenomen – motie Oosenbrug/Gesthuizen is verhoogd het aantal leveranciers dat het leveranciersmanifest ondertekent is verdubbeld ten opzichte van 2015 van 40 naar 80 <p>D. Adoptieondersteuning zichtbaar doordat</p> <ul style="list-style-type: none"> 100 overheidsorganisaties gerichte adoptieondersteuning ontvingen. 	<p>I. Onderzoek doen en adviseren door beheer van de lijst, internationale aansluiting en verkenningen op het gebied van interoperabiliteit</p>	<p>a. Met het oog op actualiteit per jaar 8 nieuwe of nieuwe versies van standaarden toetsen of hertoetsen, en</p> <p>b. Per jaar 3 nieuwe standaarden voorgedragen bij het MSP.</p> <p>c. Uitgevoerde kleine en grote verkenningen (max 4).</p> <p>d. Op aanvraag uitvoeren van voorzieningenprocedure.</p>	<p>1. OS in procedure te nemen voor de lijst met standaarden voor advies aan Nationaal Beraad en ontwikkeling beslisboom (doorlopend/ LS)</p> <p>2. Hertoetsen oudere (minimaal 4 jr oud) open standaarden op de lijst. (doorlopend/LS)</p> <p>3. Coördinatie en inventarisatie verkennende onderzoeken (doorlopend/ PM)</p> <p>4. Aandragen van OS voor de MSP lijst en internationale bijeenkomsten bijwonen (doorlopend/ MA)</p> <p>5. Pro-actief onderhouden internationaal netwerk om de Nederlandse aanpak te agenderen. (doorlopend/ MA)</p> <p>6. Begeleiden voorzieningen procedure (tijdelijk/MA en PM)</p>
	<p>II. Prioritering van de internetbeveiligingsstandaarden door de resultaten van de metingen die volgen uit de testen van internet.nl te agenderen in het Nationaal Beraad</p>	<p>e. Overheidsbreed gebruik van DNSSEC, DKIM, TLS, SPF en DMARC is aanzienlijk gestegen.</p>	<p>7. Uitvoeren halfjaarlijkse meting informatieveiligheidsstandaarden (T1 en T3, MV)</p> <p>8. Informatieveiligheidsstandaarden verder brengen i.s.m. platform Internetstandaarden (doorlopend, BK)</p>
	<p>III. Naleving van afspraken over uitvraag en gebruik van OS bevorderen door periodiek contact betrokkenen, monitoring, borging van de afspraken in wet-en regelgeving en contact met leveranciers</p>	<p>f. Jaarlijks monitor OS beleid is opgeleverd</p> <p>g. Halfjaarlijkse meting over het gebruik van informatie veiligheidsstandaarden is opgeleverd.</p> <p>h. Als er een GDI-wet komt dan staan open standaarden daarin.</p> <p>i. Open standaarden in IAK en/ of ARBIT.</p> <p>j. Leveranciers van het OS leveranciersmanifest zijn 2x benaderd in 2016.</p>	<p>9. Begeleiden uitvoering monitor OS beleid (doorlopend 2016 / MV)</p> <p>10. Sleutel- en koepelorganisaties en betrokkenen in beleid en uitvoering nader bepalen en benaderen voor een gesprek (T1 2016/ NWP en BK)</p> <p>11. Contact onderhouden en participeren in wetgevingswerkgroepen GDI (doorlopend / LO en DCG)</p> <p>12. Onderzoeken en bepleiten OS in overige normenkaders, bv in AW, ARBIT, IAK (doorlopend/ DCG)</p> <p>13. Bijhouden FS / OS in kamerstukken (doorlopend / DCG en BK)</p> <p>14. Contact met leveranciers van het leveranciersmanifest onderhouden door ze uit te nodigen voor expertbijeenkomsten en andere kennissessies (2016/ MV)</p>
	<p>IV. Adoptie OS ondersteunen door met betrokkenen te zorgen voor goede informatievoorziening en uitwisseling</p>	<p>k. Van de circa 50 aanbestedingen hebben we met minimaal 15 hiervan ook een gesprek gevoerd.</p> <p>l. FAQ worden gepubliceerd en bijgehouden op de website, per thema (circa 8), 10 vragen.</p> <p>m. Verkenningssprek relevante sector standaardisatie gevoerd met in ieder geval zorg, onderwijs, bouw, RINIS.</p> <p>n. Gebruik van open documentstandaarden is gestegen.</p>	<p>15. Spreken met betrokkenen bij de onderzochte aanbestedingen van de Monitor (start T3 2015/ MV)</p> <p>16. FAQ bijhouden op de site, (meer) informatie genereren over een bepaalde standaard of groep standaarden, waaronder de baten en lasten van adoptie (business case) voor een select aantal standaarden (doorlopend/ accountmanagers)</p> <p>17. Horizontale adoptieactiviteiten zoals handleidingen (af)maken/ bijhouden/ vormgeven/ verspreiden en kennissessies organiseren (2016/ MV, PM)</p> <p>18. Geautomatiseerde beslisboom relevante standaarden opleveren en promoten (T1 2016, LS)</p> <p>19. Helpdesk 0800 STANDAARD, adoptiebijstand per mail en in persoon. (doorlopend/ accountmanagers)</p> <p>20. Faciliteren secretariaat en financiële afwikkeling van procesondersteuning GAB (doorlopend/ JV)</p> <p>21. Open documentstandaarden verder brengen i.s.m. met stakeholders (doorlopend, DCG en BK)</p> <p>22. Organiseren van gesprekken en sessies met relevante sector initiatieven t.a.v. standaardisatie (kennisdelen) (T3 2016, account managers).</p>
<p>V. De meerwaarde van OS communiceren door een multichannel benadering waarin autoriteiten nut en noodzaak overbrengen</p>	<p>a. Alle inkopers van het Rijk hebben een of meer keer per jaar de flyer gehad met de verplichte open standaarden.</p> <p>b. Communicatie plan is operationeel inclusief positionering.</p> <p>c. Doelgroepen voor gebruik en implementatie van informatieveiligheids-en open documentstandaarden wordt 2 x per jaar bereikt.</p> <p>d. Website is altijd actueel.</p> <p>e. Per jaar spreken 12 autoriteiten zich uit over OS</p>	<p>23. Meetinstrument ontwikkelen om doelgroepbereik te onderzoeken (T1 2016, LO).</p> <p>24. Communicatieplan opstellen met speciale aandacht voor doelgroepen; inkoop, beleidsmedewerkers en architecten en deze implementeren (T1 2016/ TT)</p> <p>25. Communicatieplan wordt aangepast aan de definitieve positionering. (T2 2016/ TT)</p> <p>26. Maandelijkse verhalen door 1 corporate hotshot en 1 specialist worden geplaatst in minimaal 3 kanalen. Bijvoorbeeld blog, tweets en relevant vakblad. (start T3 2015, doorlopend/ TT)</p> <p>27. Presentatie van OS door aanwezig te zijn op evenementen (doorlopend/ TT)</p> <p>28. Branding van OS door ontwikkelen van breed bruikbare eenduidige beeldtaal die aansluit op positionering (T2 2016/ TT)</p> <p>29. Flyer met verplichte standaarden per Forumvergadering actualiseren, laten drukken en verspreiden onder vooral inkopers bij het Rijk maar ook andere doelgroepen (doorlopend DCG)</p> <p>30. We maken gebruik van bestaande Logius CRM instrument (clientèle) instrument. (T2 2016, JV) PM</p>	

* Overheidsorganisaties betekent voornamelijk: de domeinen die we in het kader van de nulmeting getoetst hebben: GDI, Nationaal Beraad, Manifest, Prov, waterschappen, Klein Lef en de top25 meest gebruikte overheidswebsites.

**_Gebruikte afkortingen bij de acties: _FS= Bureau FS; BK=Bart Knubben; DCG=Désirée Castillo Gosker;FS=Forum Standardisatie;i.o.= interoperabiliteit;JV=Joram Verspaget;LO= Ludwig Oberendorff;LS= Lancelot Schellevis;MA= Marijke Abrahamse;NB= Nationaal Beraad; NWH= Nico Westpalm van HoornTT=Tim Thiel; T1, T2, T3= 1^e,2e, en 3e tertiaal; OS= open standaarden;RRI= Regieraad Interconnectiviteit

NB:Vetgedrukte acties hebben Out Of Pocket budget

HAMERSTUK

20160202 06 01 Bijlage D Drie nieuwe (versies van)
standaarden op de 'pas toe of leg uit lijst'

Forum Standaardisatie

Wilhelmina v Pruisenweg 104
2595 AN Den Haag
Postbus 84011
2508 AA Den Haag
www.forumstandaardisatie.nl

Nationaal Beraad Digitale Overheid

Aan:	Nationaal Beraad Digitale Overheid		
Van:	Forum Standaardisatie		
Datum:	19 januari 2016	Versie	1.0
Betreft:	opname standaarden op de 'pas toe of leg uit'-lijst.		

2016-0000054366

Het Nationaal Beraad wordt gevraagd in te stemmen met:

1. Het opnemen van een standaard voor wifi netwerken (WPA2-Enterprise) op de 'pas toe of leg uit'-lijst;
2. Het opnemen van een standaard voor archeologische informatie (SIKB0102) op de 'pas toe of leg uit'-lijst en het toekennen van uitstekend beheer;
3. Het opnemen van een nieuwe versie van een standaard voor juridische informatie (BWB) op de 'pas toe of leg uit'-lijst en het toekennen van uitstekend beheer.

Toelichting op het 'pas toe of leg uit'-beleid

Het is kabinetsbeleid dat open standaarden overheidsbreed worden gebruikt op basis van een pas toe of leg uit-regime voor standaarden van de 'pas toe of leg uit'-lijst van het Forum Standaardisatie. De bekrachtiging van de standaarden die op deze lijst worden geplaatst, op advies van het Forum Standaardisatie, ligt bij Nationaal Beraad.

Overheden en semi-overheden zijn verplicht om de relevante standaarden met de status 'pas toe of leg uit' te vragen bij aanschaf of (ver)bouw van ICT-systemen/-diensten ('pas toe'). Afwijken mag alleen met zwaarwegende redenen en hierover moet verantwoording worden afgelegd in het jaarverslag ('leg uit'). Gebruik van deze standaarden verbetert de digitale communicatie (interoperabiliteit) en daarmee de samenwerking tussen overheden onderling en tussen overheden en bedrijven en overheden en burgers. Daarnaast kunnen open standaarden door iedere leverancier worden ingebouwd, wat de leveranciersafhankelijkheid (vendor lock-in) voor overheden vermindert. Het proces voor het toetsen van standaarden is transparant en robuust op basis van expertsessies en openbare consultaties.

Over de status uitstekend beheerproces

Als een standaardisatieorganisatie het beheer van een standaard goed heeft geregeld, kan besloten worden dat voor het opnemen van (toekomstige) nieuwe versies van die standaard geen aanvullende toetsingsprocedure nodig is. Wel voert het Bureau Forum Standaardisatie altijd een controle uit op de gevolgde procedure en zal het Forum over de nieuwe versie worden ingelicht.

Hieronder worden de beslispunten toegelicht.

Datum
5 juni 2014

Ad.1 Het opnemen van een standaard voor wifi netwerken (WPA2-Enterprise)

Over de standaard

WPA2-Enterprise maakt het mogelijk om veilige wifi-netwerken op te zetten. De standaard is verwerkt in toepassingen als Rijks2air en Govroam (plaatsonafhankelijk werken door elke ambtenaar in elk overheidsgebouw) en specificiert de beveiligingsmechanismen bij het tot stand brengen van toegang tot een wifi-netwerk. Plaatsing op de lijst met de status 'pas toe of leg uit' geeft een duidelijk signaal dat WPA2-Enterprise de te verkiezen standaard is voor Wifinetwerken en noodzakelijk om eindgebruikers op een veilige wijze roaming te bieden. Daarom heeft de adoptie van de standaard een extra stimulans nodig.

Na het toetsen van de standaarden aan de criteria en de doorlopen procedure¹ adviseert het Forum aan het Nationaal Beraad om in te stemmen met:

1. *Opname van WPA2-Enterprise op de 'pas toe of leg uit'-lijst met de daarbij behorende adoptieadviezen.*
2. *Het door de expertgroep gedefinieerde functionele toepassingsgebied en organisatorische werkingsgebied.*
 - Toepassingsgebied WPA2-Enterprise: Voor veilige, met behulp van een account geauthenticeerde toegang tot een wifi-netwerk van een (semi-) overheidsorganisatie.
 - Het organisatorisch werkingsgebied: overheden (Rijk, provincies, gemeenten en waterschappen) en overige instellingen uit de publieke sector.

Ad.2 Het opnemen van een standaard voor archeologische informatie (SIKB0102) en het toekennen van uitstekend beheer

De SIKB0102 is een standaard voor de uitwisseling van archeologische informatie. Deze informatie wordt verzameld tijdens het uitvoeren van archeologisch onderzoek. Een opgravende instantie, overheidsorganisatie of bedrijf dat archeologisch onderzoek doet heeft de plicht om de verzamelde informatie beschikbaar te stellen aan een verschillende depots. Dit kunnen zowel landelijke, provinciale en als gemeentelijke depots zijn. De structuur, het formaat en de waarden voor de uitwisseling van deze informatie staat in de SIKB0102.

Op dit moment is de uitwisseling van deze informatie veelal niet-gestandaardiseerd. Depots hebben specifieke vereisten voor de aanlevering van informatie en leveranciers hebben eigen koppelvlakken. De werkwijze voor uitwisseling is daardoor niet efficiënt. Vanuit het veld is er behoefte aan een keus voor welke standaard te gaan en het naast elkaar bestaan van concurrerende standaarden te voorkomen. Plaatsing op de lijst is een belangrijk hulpmiddel om deze richting te bepalen. Mede omdat de standaard sectoroverstijgend is en zowel van toepassing is op landelijk, provinciaal en gemeentelijk niveau.

¹ Documentatie over de procedure, het expertadvies en het forumadvies met adoptiemaatregelen zijn te vinden op: <https://lijsten.forumstandaardisatie.nl/open-standaard/wpa-2-enterprise>

Na toetsing van de criteria en de doorlopen procedure² adviseert het Forum aan het Nationaal Beraad om in te stemmen met:

1. *Opname van SIKB0102 op de 'pas toe of leg uit'-lijst met de daarbij behorende adoptieadviezen;*
2. *Het door de expertgroep gedefinieerde functionele toepassingsgebied en organisatorische werkingsgebied.*
 - Toepassingsgebied: Voor de digitale uitwisseling van archeologische informatie tussen opgravende instanties, vondstendepots en/of archeologische registers.
 - Organisatorisch werkingsgebied: Overheden (Rijk, provincies, gemeenten en waterschappen) en overige instellingen uit de publieke sector.
3. *SIKB voor de SIKB0102 standaard het predicaat 'uitstekend beheerproces' toe te kennen.*

Datum
5 juni 2014

Ad.3 Een nieuwe versie opnemen van een standaard voor juridische informatie (BWB) en het toekennen van uitstekend beheer

Het Basis Wetten Bestand (BWB) is gericht op standaardisatie van unieke, eenvormige verwijzing naar centrale wet- en regelgeving. Hiermee wordt de interoperabiliteit van juridische documenten en systemen die veel verwijzingen kennen naar wet- en regelgeving bevorderd. Het citeren, vinden en verbinden van wet- en regelgeving wordt daardoor minder tijdrovend, minder foutgevoelig en minder ingewikkeld.

Juriconnect BWB versie 1.3 is reeds opgenomen op de lijst voor 'pas toe of leg uit'. De meerwaarde van versie 1.3.1 ten opzichte van de vorige versie van de standaard is dat fijnmaziger verwijzingen naar wet- en regelgeving met elkaar kunnen worden gedeeld en de status 'uitstekend beheer' is aangevraagd.

Het toepassingsgebied en het organisatorische werkingsgebied blijft gelijk en na toetsing van de criteria en de doorlopen procedure³ adviseert het Forum aan het Nationaal Beraad om in te stemmen met:

1. *Het op de 'pas toe of leg uit'-lijst aanpassen van BWB naar versie 1.3.1 en de daarbij behorende adoptieadviezen;*
2. *Het Kennis- en Exploitatiecentrum Officiële Overheidspublicaties (KOOP) voor de BWB standaard de status 'uitstekend beheerproces' toe te kennen.*

² Documentatie over de procedure, het expertadvies en het forumadvies met adoptiemaatregelen zijn te vinden op: <https://lijsten.forumstandaardisatie.nl/open-standaard/sikb0102>

³ Documentatie over de procedure, het expertadvies en het forumadvies met adoptiemaatregelen zijn te vinden op: <https://lijsten.forumstandaardisatie.nl/open-standaard/bwb-0>